

ಮಾಡಿಕಳಿಸಿದನು. ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನಿಂದ ಸೋತು ಖಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಂತ ಆ ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಅವನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಬಾಣಾಸುರನು ಆ ಬಾಲಕನೊಡನೆ ಮಾಯಾ ತಂತ್ರದಿಂದ ಕನದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟನು. ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಯಾದವನಂದನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕುಮಾರನಾದ ಅನಿರುದ್ಧನು ಕಾಣೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. “ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನು ? ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಯಾರು ಕದ್ದರು ? ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು !” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ತರ್ಕವಿತರ್ಕಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ನಾರದರ ಸುತ್ತಲೂ ಕೂಡಿ “ಅನಿರುದ್ಧ ಕುಮಾರನ ಸಮಾಚಾರ ಏನಾದರೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ ?” ಎಂದು ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾರದರು ‘ಅಂತಃರ್ಧಾನವಿದ್ಯಾ ನಿಪುಣಳಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿ ಉಷ್ಣಗಾಗಿ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಉಷಾ ಅನಿರುದ್ಧರ ಗುಪ್ತ ಪ್ರಣಯ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಈಗ ಅನಿರುದ್ಧನು ಬಾಣಾಸುರನಿಂದ ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ತಕ್ಷಣ ಗರುಡನು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಾದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಾಣಾಸುರನ ಶೋಣಿತ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಬಲರಾಮ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಬಾಣಾಸುರನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶಂಕರನ ಪ್ರಮಥಗಣದವರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಡೆದು ಎದುರಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಸಂಹರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ಶೋಣಿತಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಆಗ ಮೂರು ಕಾಲು ಮೂರು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಜ್ವರವು ಬಾಣಾಸುರನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋರಾಡ ಹತ್ತಿತು. ಆ ಜ್ವರದ ಬಿಸಿ ಬೂದಿಯ ರುಳವು ತಾಕಿ ಬಲರಾಮನ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಧಗಧಗಿಸತೊಡಗಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಲರಾಮನು ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದು ಆಯಾಸದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದನು. ಆ ಜ್ವರದ ಕುದಿ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವನು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗಾಲಿಂಗನಿಂದ ಬಲರಾಮನ ಜ್ವರದ ತಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಆ ಜ್ವರವು ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಸುರು ಮಾಡಿತು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಹುಗಳಿಗೆ ಬಡಿದು ಆ ಜ್ವರವು ತಾನೇ ಗಾಯಗೊಂಡು ಒದ್ದಾಡತೊಡಗಿತು. ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣ ಜ್ವರವು ಬಂದು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿತು. ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರದ ಆ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕನಿಕರ ಬಂದು ಅವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಲು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು “ಆಗಲಿ ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ವೈಷ್ಣವ

ಜ್ವರವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪಾರಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರವು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ “ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಿದ ಈ ಸಮರ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿದವರ ಜ್ವರ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ತನಗೆ ಪುರಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಾದ ಬಾಣಾಸುರನ ಐದು ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ದೈತ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಗೈದನು. ಶಿವ ಭಕ್ತನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ದಾನವ ಸೇವೆಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ದೇವ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಸ್ಕಂದನೂ, ಮಹಾದೇವನೂ, ಬಾಣಾಸುರನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು. ಹರಿ ಹರರಲ್ಲಿ ಘನಘೋರವಾದ ಸಮರಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟಿತು. ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಎಸೆದಾಟ ಮಸೆದಾಟದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳೂ ಪ್ರಕೃ ಬೃದ್ಧವಾದವು. ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಈಗಲೇ ಪ್ರಳಯ ಹೊಂದುವದೋ ಏನೋ ಎಂದು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬೆದರಿ ಹೌಹಾರಿಹೋದರು. ಗೋವಿಂದನು ಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ದೈತ್ಯರೂ, ಪ್ರಮಥಗಣದವರೂ ರುದ್ರನ ರಥದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದರು. ಸ್ವಯಂ ಮಹಾದೇವನು ನಿದ್ಧೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ತೂಕಡಿಸುತ್ತ ರಥದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಒರಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಮಹಾದೇವರ ಮಗ ಸ್ಕಂದನ ವಾಹನವಾದ ನವಿಲನ್ನು ಗರುಡನು ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು. ಪ್ರದ್ಯುಷ್ಣನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಕೃಷ್ಣನ ಹುಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯಿಂದಂತೂ ಆ ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದನು.

ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ನಿದ್ಧ ಹೋಗಿ, ದೈತ್ಯ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿ, ಸ್ಕಂದನು ಪರಾಜಿತನಾಗಿ, ಪ್ರಮಥಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಸುವೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಏನೂ ಗಾಯಗೊಳ್ಳದೆ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಪ್ತನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನೇ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾದ ರಥವನ್ನು ಏರಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಬಾಣನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಬಲರಾಮನ ಭೀಕರವಾದ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನ ಕಾದಿಟ್ಟ ಸೈನ್ಯವೂ ಕೂಡ ನಷ್ಟ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಧೈರ್ಯಗಟ್ಟು ಧರೆಗುರುಳಿತು. ಅಳಿದುಳಿದ ಸೈನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲರಾಮನು ನೇಗಿಲಿಂದ ಜಗ್ಗಿ ಒನಕೆಯಿಂದ ಥಳಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣ ಬಾಣರಲ್ಲಿ ಘೋರ ಸಂಗರವು ಮಸಗಿತು. ಹದನವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಯುದ್ಧದ ಆಟವನ್ನು ಆಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೊನೆಗೆ ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಾಣಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಬಾಣನಿಗೆ ಇನ್ನು ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಖಾತರಿಯಾದ ಬಾಣನ ತಾಯಿ ಕೋಟರೆಯ ಸಂಭ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಂದು

ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹರ್ದಶೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಬಾಣರ ನಡುವೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಆದೇಶದಂತೆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಬಾಣಾಸುರನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿತು. ಬಾಣನ ತೋಳುಬಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸವರಿ ಹಾಕಿ ಸುದರ್ಶನವು ಮರಳಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿತು. ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸುದರ್ಶನವನ್ನು ಬಿಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಾದೇವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಬಾಣಾಸುರನ ಕಡಿದೊಗೆದ ಬಾಹುಮೂಲಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ರಕ್ತವು ಸುರಿದು ಕೋಡಿಯಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣಾಸ್ಪಂದಿತನಾದ ಶಿವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಉವಾಚ

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಾನೇ ತ್ವಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ।

ಪರೇಶಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮನಾದಿ ನಿಧನಂ ಹರಿಮ್ ॥

ಕೃಷ್ಣ, ನೀನೇ ಜಗದೀಶ್ವರ ಮತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಹ್ರಾಸವಿರಾಶಗಳಿಲ್ಲ. ಆದಿ ಇಲ್ಲ, ವ್ಯಾಧಿ ಇಲ್ಲ. ನೀನೇ ಪರಾತ್ ಪರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭು, ಈ ಬಾಣಾಸುರನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ. ಇವನಿಗೆ ನಾನು ಅಭಯದಾನವನ್ನು ಇತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವರವನ್ನು ನೀನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಬೇಡ. ನನ್ನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಇವನು ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡು" ಮಹಾದೇವನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಾಣನ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷವಳಿದು ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ನುಡಿದನು - "ಶಂಕರ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಅಭಯ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ನಾನೂ ಅವನಿಗೆ ಅಭಯ ದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಾನೀಗ ಜೀವಂತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗು." ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ನಾಗಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದ ಹಾವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೇ ಕಳಚಿ ಬಂಧ ಮೋಚನವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಉಷಾ ಅನಿರುದ್ಧ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಗೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದನು. ಬಲರಾಮ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂ ಅವನ ಜೊತೆಗೇ ಮರಳಿದರು. ಭೂಮಿಯ ಹೊರೆಯನನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡಿದನು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

‘ನಾನೇ ವಾಸುದೇವ’ ಎಂದು ಖಲನ ಹರಿಯು ತಾನೆ ಕೊಂಡ

ಅಧ್ಯಾಯ-೩೪

“ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪೌಂಡ್ರಕಾಭಿಖ್ಯ ವಾಸುದೇವ ।

ನಾನೇ ವಿಷ್ಣು, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲ ಎಂತೆಂದು ತೊಟ್ಟು ಹೇವ ॥

ಕೃತಕಶಂಖ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಕ್ರಗಳ ಧರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ।

ಹರಿಯ ಚಕ್ರಹತನಾದ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಪುರಿಯ ದೂಡಿ ॥

ಪೌಂಡ್ರಕ ವಂಶದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನೆಂಬುವವನು ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸನ ಗೆಲೆಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜನರು ತಿಳಿಯದೆ “ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಭೂತನಾದ ವಾಸುದೇವನೆಂದರೆ ನೀನೇ”, ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಯಾದ ಆ ವಾಸುದೇವನು ಮೂರ್ಖಜನರ ಆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ನುಡಿಯನ್ನು ನಿಜವೆಂದೇ ನಂಬಿ ತಾನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರೀ ಪುರುಷನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದನು. ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಶಂಖ - ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಣುಕಿನಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದು ‘ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಕ್ರ’ ಎಂದು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ನಾನೇ ವಿಷ್ಣು ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಡೆಗೆ ಒರ್ವದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಹೀಗೆ ಅವನ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು. “ಮೂಢನಾದ ಕೃಷ್ಣ, ನಿಜವಾದ ವಾಸುದೇವನೆಂದರೆ ನಾನು. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ನೀನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಜವಾದ ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಶಂಖ - ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ವಾಸ್ತವಿಕ ವಾಸುದೇವ ವಿಷ್ಣುವಾದ ನಾನು ಈ ನಿನ್ನ ಅಪಚಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ನಿನಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ, ಆ ನನ್ನ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ತೊರೆದು, ನನಗೆ ಶರಣು ಬಾ. ನೀನು ಬಂದು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು” ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನ ದೂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನು ನಕ್ಕು ಇಂತು ನುಡಿದನು -

“ದೂತ, ನಿಮ್ಮ ಒಡೆಯನಾದ ಪೌಂಡ್ರಕನಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸು. “ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಾನು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನು ನಿನಗೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಳೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದು ಮತ್ತೆಂದೂ ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಭಯವುಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ”. ಕೃಷ್ಣನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೂತನು ಕಾಶಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಭಗವಂತನು ಗರುಡನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ನೆನೆದ ಕೂಡಲೇ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು.

ಅತ್ತ ಪೌಂಡ್ರಕವಾಸುದೇವನು ಕೃಷ್ಣಾಗಮನದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಕಾಶೀ ರಾಜನ ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನಾ ಸನ್ನಾಹದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎದುರಾದನು. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಗನಾಗಿ ಕಾಶೀ ನರೇಶನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬರುವ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ದೂರಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಿದನು. ಎರಡು ಕೃತ್ರಿಮ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶಂಖವನ್ನೂ ಮಗದೊಂದರಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಜ್ಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಪೌಂಡ್ರಕನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕುಶಲನಾದ ಬಡಿಗನಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಕ್ರಾದಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ, ಎದೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ವತ್ಸಲಾಂಭನವನ್ನೂ ವಕ್ರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೇ ನಿಜವಾದ ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ರತ್ನ ವಿಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ. ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದ. ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಗರುಡನ ಧ್ವಜವು ಅವನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆಗಾಗ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಶಂಖವನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಟಕದ ನಟನಂತೆ, ವಾಸುದೇವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿನೋದೀ ವೇಷಧರನಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಆ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಹಾವ ಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಉಪಹಾಸ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಕ್ಕನು.

ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಪೌಂಡ್ರಕನಿಗೂ ನಿಕರದ ಸಂಗ್ರಾಮವು ನಡೆಯಿತು. ಪೌಂಡ್ರಕನ ಮಹಾಶೂರರಾದ ಭಟರು ಖಡ್ಗ, ಶೂಲ, ಶಕ್ತಿ ಪರಿಘ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಘೋರತರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಶಾರ್ಂಗಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣ ಹೂಡಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದನು. ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕಾಶಿ ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ನಕಲಿಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮೂಢ ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು - “ಪೌಂಡ್ರಕ, ನೀನು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಯಾದ ಚಕ್ರ ಗದೆ ಗರುಡರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇ ತೆಗೆದುಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಹೋಗಿ ಪೌಂಡ್ರಕನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತು. ಅವನ ಗದೆಯು ರಥವನ್ನು ಪುಡಿಗೈದಿತು. ಗರುಡನು ಹೋಗಿ ಅವನ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾಳು ಗೆಡವಿದ. ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ. ಆಗ ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದ ಕಾಶೀನರೇಶನು ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಆಗ ಕೇಶವನು ಶಾರ್ಂಗ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣ ಹೂಡಿ ಅವನ ತಲೆ ಕಡಿದು ರಣಾಂಗಣದಿಂದ ಬಹುದೂರವಾದ ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆಯೇ ಹಾರಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನನ್ನೂ ಸೇನಾ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತನಾದ ಕಾಶಿರಾಜನನ್ನೂ ಕೊಂದು, ನಿಜವಾದ ವಿಷ್ಣು ವಾಸುದೇವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೆರೆದನು. ಇತ್ತ

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ರುಂಡವು ಬಂದು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲರೂ 'ಇದಾರ ರುಂಡ ?' ಯಾರು ಕಡಿದು ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೂರಿ ಒಗೆದರು? ಎಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಅದು ಅವರ ರಾಜನಾದ ಕಾಶಿಪತಿಯ ತಲೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಹೋದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೇ ಕಡಿದು ತಲೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಕಾಶಿ ನಗರದ ನಡುವೆ ತೂರಿ ಬೀಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದರಿಂದ ರಾಜನ ಮಗನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖ ಸಂತಾಪಗಳುಂಟಾಗಿ ಅವನು ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಮಹಾದೇವರು ಅವನಿಗೆ "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ "ಏನು ವರಬೇಕು ಕೇಳು?" ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು "ದೇವ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕೃತೈಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಶಂಕರನು ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ವರವಿತ್ತ. ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯ ಚಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನೇ ಸುಡಬಲ್ಲ ಒಂದು ಕರಾಳ ಕೃತೈಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯ ಮೋರೆ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೂದಲುಗಳೂ ಕೂಡ ಕಿಚ್ಚಿನ ಬಣವೆಯಂತೆ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಭೈರವಿಯು ಕೋಪೋತ್ತಾಪದಿಂದ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಆ ಕೃಷ್ಣ ಎನ್ನುತ್ತ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ನಡೆಯಿತು.

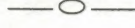
ಅಗ್ನಿ ಮೂರಿಯಂತಿರುವ ಆ ಕರಾಳ ಕೃತೈಯನ್ನು ಕಂಡೇ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಕಾಶೀ ರಾಜಕುಮಾರನು ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಈ ಕೃತೈಯನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ಯೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಉರಿಮೋರೆಯ ಆ ಮಹಾಮಾರಿಯು ಬೆಂಕಿಯ ವಂಕಿಗಳನ್ನು ತೂರಾಡುತ್ತ ತೂಗಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಜನರೆಲ್ಲ ಹೌಹಾರಿ ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಲೀಲಾ ವಿನೋದವಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಅದು ಹತ್ತರ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆ ಕೃತೈಯತ್ತ ಕಳಿಸಿದನು. ಸುತ್ತೂಕಡೆಗೂ ಉರಿಯ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿ ಬೆಂಕಿಯ ಹಾರಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸಿದಂತಿರುವ ಹರಿಯ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಆ ಕೃತೈಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿತು.

ಸುದರ್ಶನದ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಧದಗ್ಧವಾಗಿ ಆ ಕೃತೈಯು ಹೆದರಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಸುದರ್ಶನವು ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಚಕ್ರದ ತೇಜಸ್ತೋಮದಿಂದ ಕೃತೈಯ ತೇಜೋವಧವಾಗಿ ಅದರ ಝಳಕ್ಕೆ ಸುಟ್ಟು ಕರಕಾದಂತಾಗಿ ಅದು ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತ ಸುದರ್ಶನದ ಭಯದಿಂದ ಸಂಭ್ರಾಂತವಾಗಿ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಆಗ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾವಲುಗಾರರೂ ಹಾಗೂ ಕಾಶೀ ಪತಿಯ ಕಾದಿಟ್ಟ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವರ ಪ್ರಮಥಗಣವೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಉರಿಯ ತೆರೆಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತಾ ತಿರುಗುತ್ತಲಿರುವ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀಸಿ ಒಗೆದರು. ತೂರಿ ಎಸೆದರು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆಗದೇ ಅದು ಧಗಧಗಿಸುತ್ತ ಬಂದು

ಸಮಸ್ತ ಸೃನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿತು. ಅಳಿದುಳಿದ ಸೇನಾಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃತ್ಯೆಯೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಶಿಯಪಟ್ಟಣದ ಒಳಗೊಳಗೆ ಓಡಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕೃತ್ಯೆಯು ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಊರ ಜನರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ ಕಂಡ ಸುದರ್ಶನವು ಆ ಕೃತ್ಯೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇಡೀ ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಸುಡತೊಡಗಿತು.

ಹರಿ ದ್ವೇಷಿಯಾದ ಕೃತ್ಯಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಕೃತ್ಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅರಸ ಅರಸಿಯರು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರು. ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳು ಉರಿದು ಹೋದವು. ಅರಮನೆ ಕೋಶಾಗಾರಗಳು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದವು. ಮನೆ ಮಠ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ನಿ ತಾಂಡವ ನಡೆದು ಎಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದವು. ಅಗಸರೂ ಅರಸರೂ ಆಳುಗಳೂ ಕಾಳುಗಳೂ, ಅಶ್ವಶಾಲೆ, ಗಜಶಾಲೆ, ಪರ್ಣಕುಟಿ, ಪ್ರಾಸಾದ, ಪ್ರೌರುಯಾತ್ರಿಕ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಇಡೀ ನಗರವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸುದರ್ಶನದ ಕೋಪ ತಾಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಡಲು ಯಾರೂ ಉಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅದು ನಿರುಪಾಯವಾಗಿ ತನ್ನ ರಶ್ಮಿತೇಜೋ ಮಂಡಲಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿತು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಕೌರವರಾಯನ ಕುವರಿಯ ಸಾಂಬನು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಬಂಧನ ಹೊಂದಿದನು ।
 ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದಿಹ ಬಲನವಮಾನಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಕಳೆಗುಂದಿದನು ॥
 ಹಸ್ತಿನ ಪುರವನು ಗಂಗೆಗೆ ಎಳೆಯಲು ಶರಣಾಗತಿಯಲಿ ನಿಂದಿಹನು ।
 ಮುಸಲಿಯು ಮದುಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಬನ ದ್ವಾರಕೆಗಾಗಲೆ ತಂದಿಹನು ॥

ಸಾಂಬನ ವಿವಾಹ

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬಲರಾಮದೇವರ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಮಹಿಮೆ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಸಂಗತಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಬಲರಾಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಪರಾಶರ - ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಫಣಾ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಆದಿಶೇಷನ ಅವತಾರ ಭೂತನಾದ ಬಲಭದ್ರನ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಹಸದ ಕತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದೇವಿಯ ಸ್ವಯಂವರದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಾಂಬುವತಿಯ ಮಗನಾದ ಸಾಂಬನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೋದನು. ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವೀರವಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಿಂದ ಹಾರಿಸಿಗೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಆಗ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಕರ್ಣ, ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಃಶ್ಯಾಸನ ಮುಂತಾದ ವೀರಾಧಿವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಾಂಬನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದು ಹೋರಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ರಿಸಿದರು.

ಈ ಸಮಾಚಾರವು ಯಾದವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ರೋಧಾಂಧರಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕೊಂದು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟರು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೌರವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ಬಲರಾಮನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಕೆಂಪಗಾದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಮಧ 'ದುಂಧಿ'ಯಿಂದ ತೊದಲು ಬದಲಾಗುವ ಶಿಥಿಲ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನುಡಿದನು. ನೀವಾರೂ ಕೌರವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗಬೇಡಿರಿ. ಅವನು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅವನು ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿ ತಾನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ನಗರದ ಒಳಗೆ ಹೋಗದೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದನು. ಬಲರಾಮನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ದುರ್ಯೋಧನ ಮೊದಲಾದವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ಆದರೋಪಚಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಲರಾಮನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ - "ನಮ್ಮ ಅರಸರಾದ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜರು ನೀವು ಬಂಧಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ರಾಜಾಜ್ಞೆ. ಅವನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರಿ" ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರು

ಕ್ಷುಬ್ಧರಾದರು. ಕರ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ಕ್ಷುಬ್ಧರಾದರು. ರಾಜ್ಯ ಪದಕ್ಕೆ ಯಾದವರು ಅನರ್ಹರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಬಾಲ್ಮೀಕಾದಿಗಳು ಕುಪಿತರಾಗಿ ನುಡಿದರು - ಬಲರಾಮ, ನೀನು ಇದೇನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ ? ಕುರುಕುಲದ ರಾಜರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾದವರು ಎಷ್ಟರವರು ! ಯಾದವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹುಕುಮು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ವೇತಛತ್ರ, ಸಿಂಹಾಸನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ! ಬಲದೇವ, ಸಾಕು ಮರಳಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗು. ನಿಮ್ಮ ಉಗ್ರಸೇನನಾಗಲಿ, ಸ್ವತಃ ನೀನಾಗಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ನಾವೇನು ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಿಡುವವರಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದು ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಕಕುರರೂ ಅಂಧಕರೂ ಕುರುಕುಲದವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀವು ಆ ರೀತಿ ನಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ. ಆದರೆ ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಈಗ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಬಂದಿರುವಿರಲ್ಲ !

ಇದು ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ನಮ್ಮದೇ ತಪ್ಪು. ನಾವು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಮಾನಾಸನ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸಿದೆವು. ನಾವಿತ್ತ ಆ ಗೌರವವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗರ್ವದ ಗೋಪುರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದೆ. ನಾವು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿತ್ತೆವು. ರಾಜ ನೀತಿಯನ್ನೂ ಯಾರನ್ನು ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ಮರೆತೆವು. ಅದೇ ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಉನ್ಮಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬಲದೇವ ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಂಥವರಿಂದ ಕೊಡಲು ಅರ್ಹವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೌರವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಂಬನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಬಿಡಲಾರವು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಮೊದಲೇ ಮದಿರೆಯ ನಿಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೌರವರ ತಿರಸ್ಕಾರದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿತು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನು ಸಿಡಿದು ನಿಂತು ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಅವನ ಪಾದಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನೆಲವೆಲ್ಲ ನಡುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಆ ಆಸ್ಪೋಟನದ ಸದ್ದು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. ಕೋಪದಿಂದ ಅವನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. - ಓಹ ! ಕ್ಷುಲ್ಲಕರಾದ ಈ ದುರುಳ ಕೌರವರಿಗೆ ಎಂಥ ಸೊಕ್ಕು ! ತಮಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಶಾಶ್ವತವಂತೆ. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದುದಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಉಗ್ರಸೇನನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವರಂತೆ. ಶುದ್ಧ ಮೂರ್ಖರು. ಇಂದು ದೇವತೆಗಳ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನು ಇಂದ್ರನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೌರವರು ನೂರು ಮನುಷ್ಯರು ಕುಳಿತು ಎಂಜಲಾದ ಸಾದಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ಇಷ್ಟು ಕೊಬ್ಬಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಲ್ಪತೆಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಯಾವನ ಮಡದಿಯರೂ ದಾಸಿಯರೂ ಪಾರಿಜಾತ ಹೂ, ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅಂಥ ಉಗ್ರಸೇನನು ಈ ಕೌರವರಿಗೆ ಅಧಿರಾಜನಲ್ಲವೇ ! ಎಲ್ಲ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಒಡೆಯನಾದ, ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಆ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜನ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಅವನ ಸೇವಕನಾದ ನಾನೇ ಇಂದು

ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕೌರವರೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ಣ, ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ಬಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುಂತಾದವರ ಹುಟ್ಟನ್ನೇ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಶ್ಯಾಸನ, ಭೂರಿ-ಭೂರಿಶ್ರವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಳಿದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಶಲ್ಯ, ಸೋಮದತ್ತ ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಮುಂತಾದ ಸರ್ವಕುಲವನ್ನೇ ಧ್ವಂಸ ಗೈಯುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೊಸೆಯೊಂದಿಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಥವಾ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕೊಂದು ಬರುವವರೆಗೆ ದ್ವಾರಕೆಯ ಜನರು ಕಾತರರಾಗಿ ಕಾಯುವದೇ ಬೇಡ. ಇಡೀ ಕೌರವ ಕುಲಸಹಿತವಾದ ಈ ಹಸ್ತಿನಾವತಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಈ ನನ್ನ ನೇಗಿಲದಿಂದ ಜಗ್ಗಿ ಎಳೆದು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ನವದಂಪತಿಗಳಾದ ಸಾಂಬ ಲಕ್ಷಣೆಯರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಉಗ್ರಸೇನ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವೆನು” ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಮದದಿಂದ ಆರಕ್ತವಾದ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ನೇಗಿಲನ್ನೆತ್ತಿ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲಗಳುಳ್ಳ ಹಸ್ತಿನಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಜಗ್ಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ಹಸ್ತಿನಾವತೀ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ಭೂಕಂಪವಾದಂತೆ ಹೊಯ್ದಾಡಿ ಒಂದೆಡೆವಾಲಿತು. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಳಿ ಭಯ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಪೌರರೂ ಕೌರವರೂ ಓಡುತ್ತ ಊರ ಹೊರಗೆ ಬಲರಾಮನಿದ್ದ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು.

ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾ ಬಾಹೋ !

ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ತ್ವಯಾ ||

ಉಪಸಂಹ್ರಿಯತಾಂ ಕೋಪಃ !

ಪ್ರಸೀದ ಮುಸಲಾಯುಧ ||

“ಬಲರಾಮ, ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ, ರಾಮ, ರಾಮ, ರಾಮ ಕ್ಷಮಿಸು ಕ್ಷಮಿಸು, ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಇಕೋ ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಸಾಂಬನನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಈ ಕೌರವ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಲಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ವಧೂವರರನ್ನು ಸೆರಮನೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾವು ನಿನಗೆ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು’ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಹೀಗೆ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಿಂದ ಗಡಬಿಡಿಸಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೌರವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಸಾಂಬನನ್ನೂ ಅವನ ನವ-ವಧುವನ್ನೂ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ತಂದು ಕಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರಂಥ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರಣಾಮಗೈಯಲು ಬಲರಾಮನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ ಕೌರವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವರೋಪಚಾರದ ವಿಪುಲ ಧನಕನಕಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಂಬನಿಗೆ ಇತ್ತು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಿಳ್ಳೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತೆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ದ್ವಿವಿದನೆಂಬ ದೈತ್ಯ ಕಪಿಯು ಜನರನೆಲ್ಲ ಕಾಡಿದ
ರಾಮ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ವನದಿ ವಿಹರಿಸುವದು ನೋಡಿದ
ಅವನ ಅಸ್ತ್ರ ಒನಕೆಯು ನೇಗಿಲ್ವಿಡಿದು ಅಣಕವಾಡಿದ
ಬಲನು ಕೋತಿಯೊಡನೆ ಹೋರಿ ಅದರ ವಧವ ಮಾಡಿದ

ದೇವದ್ರೋಹಿಯಾದ ನರಕಾಸುರನಿಗೆ 'ದ್ವಿವಿದ' ಎಂಬ ವಾನರ ಪುಂಗವನು
ಗೆಳೆಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
“ದೇವರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ.
ಇದರ ಸೇಡನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ, ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನು. ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿದನು. ಸಾಧು-ಸಜ್ಜನರನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದನು. ಮಾನವರನ್ನು
ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟನು. ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಬಗೆದು
ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದನು. ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಸಾಗರದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಉಕ್ಕೇರಿ, ಮೇರೆ ಮೀರಿ ದೇಶಗಳ
ಒಳಸೇರಿ ಎಷ್ಟೋ ಊರುಗಳೂ, ಜನರೂ, ದನ ಕರುಗಳೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ
ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಪೈರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣಿ
ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ದುರುಳ ಕಪಿಯ ಉಪಟಳದಿಂದ
ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯದಂತಾದವು. ಒಂದು ದಿನ ರೈವತ
ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ರೇವತಿ ಮುಂತಾದ
ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದೊಡಗೂಡಿ ಸುರಾಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ
ಲಲನಾಮಣಿಗಳು ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಬೇರನು
ಮಂದರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವಂತೆ ಯದುಕುಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಲರಾಮನು
ವಿಲಾಸಿನಿಯರೊಂದೊಡಗೂಡಿ ಲೀಲಾಲೋಲನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ದೈತ್ಯವಾನರನಾದ
ದ್ವಿವಿದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಲರಾಮನ ಒನಕೆ ಮತ್ತು ನೇಗಿಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನನ್ನು
ಅಣಕಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದನು. ಹಾಗೂ ಮದ್ಯವನ್ನು
ತುಂಬಿಟ್ಟ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಕುಪಿತನಾದ ಬಲರಾಮನು ಆ
ಕೋತಿಯನ್ನು ಬೈದು ಬೆದರಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಆ ಕಪಿರಾಕ್ಷಸನು ಬಲರಾಮನನ್ನು
ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕಿಲ ಕಿಲ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅವನ ಈ ಮಂಗಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ನಗೆಯೂ ಸಿಟ್ಟೂ ಬಂದಿತು. ಆ
ವಾನರನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಒನಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆ ಕಪಿಯು
ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಗುಡ್ಡದ ಕೋಡುಗಲ್ಲನ್ನೆತ್ತಿ ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿತು.

ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ವನಿಕೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾವಿರ ಹೋಳು ಮಾಡಿ ಬೀಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ವಾನರನು ಬಲರಾಮನ ಒನಿಕೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ವೇಗದಿಂದ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಬಂದು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಬಲರಾಮನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಕೋತಿಯ ನಡುನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟನ್ನಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯನು ನೆತ್ತರಕಾರಿ ಪ್ರಾಣಹೋಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದನು. ಅವನ ದೈತ್ಯದೇಹಪಾತದಿಂದ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರವು ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ ನೂರು ಹೋಳಾಗಿ ಸೀಳಿಹೋಯಿತು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹೂಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರೆದರು. “ರಾಮ, ನೀನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ದೈತ್ಯ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ಈ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಉಪಕಾರ ಗೈದಿರುವೆ” ಎಂದು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಆದಿಶೇಷನ ಅಂಶಭೂತನಾದ ಬಲರಾಮನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಿವೆ; ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೭

ಯುಷಿಗಳ ಶಾಪ. ಯದುವಂಶ ವಿನಾಶ. ಕೃಷ್ಣ ಪರಂಧಾಮ ಪ್ರಯಾಣ

ಯದುಗಳು 'ಗರ್ಭಿಣಿ ವೇಷದ ಸಾಂಬನು ಹಡೆಯುವದೇನು ?' ಕೇಳಿದರು
ಕೆರಳಿದ ಮುನಿಗಳು 'ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಒನಕೆಯನೆಂದು ಹೇಳಿದರು
ಯಾದವರೆಲ್ಲರು ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥದಿ ಕುಡಿದರು ಕಲಹದಿ ತಾಗಿದರು.

ಹರಿಸಂಕಲ್ಪದಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹಣೆಯುತ ಪ್ರಾಣವ ನೀಗಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜುನ ಮೊದಲಾದ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧದ ನೆವದಿಂದ ಅಳಿದು ಹಾಕಿದನು. ರಾಜಮಹಾರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಾಪದ ನೆವದಿಂದ ಯಾದವ ಕುಲಕ್ಕೂ ಕ್ಷಯವನ್ನು ತಂದು ತಾನೂ ಕೂಡ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ವಿಪ್ರನ ಶಾಪದ ನೆವದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ನಿಜದೇಹದಂತೆ ಇದ್ದ ಯಾದವರ ಕುಲವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ ! ಮತ್ತು ಕಾಣುವ ಮಾನವೀಯ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹೇಗೆ !

ಪರಾಶರ - ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಪಿಂಡಾರಕದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಣ್ಣು, ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಕೂಡಿದ್ದರು. ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಯಾದವ ತರುಣರು ಆ ಮುನಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಏನಾದರೂ ಕುಚೋದ್ಯ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸಾಂಬನಿಗೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿದರು. ಸುಂದರವಾದ ಗರ್ಭಿಣೀ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುನಿಗಳ ಎದುರು ವೈಯ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದರು ? "ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವಳು ನಿಜವಾಗಿ ಏನು ಹಡೆಯುವಳು ! ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ತಿಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದು. ಆ ಮುನಿಗಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ ! ಎಲ್ಲರೂ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಈ ಹುಡುಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಲು ಉಪಹಾಸಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಹೇಳಿದರು. "ಇವಳು ಎಲ್ಲ ಯಾದವರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಒನಕೆಯನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಯಾದವ ವಂಶವೆಲ್ಲ ವಿಧ್ವಂಸವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರಿ ಹೋದ ಆ ಯದು ತರುಣರು ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂದು ತಮ್ಮ ದೊರೆಯಾದ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಮುನಿಗಳ ಶಾಪಾಕ್ಷರದಂತೆ ಸಾಂಬನು ಒಂದು ಒನಕೆಯನ್ನು ಹಡೆದನು. ಉಗ್ರಸೇನನು ಆ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ತಿಕ್ಕಿ ತೇದು ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿದ ಆ ವನಿಕೆಯ ಅವಶೇಷವನ್ನು ಎಷ್ಟು ತೇಯ್ದು ತಿಕ್ಕಿ ಎಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿದರೂ ಕೊನೆಗೊಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಚೂಪಾದ ತುಣುಕು ಚೂರಾಗದೆ ಉಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಯಾದವರು ಎತ್ತಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಉಕ್ಕಿನ ತುಣುಕನ್ನು ಒಂದು ಮೀನು ನುಂಗಿತು. ಆ ಮೀನನ್ನು

ಮೀನುಗಾರರು ಜಾಲಹಾಕಿ ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೊಯ್ದು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಹ ಖಂಡವು ಇದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಜರಾ ಎಂಬ ಬೇಡನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ವಿಧಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅವನು ಬದಲಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ವಾಯು ದೇವರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು. ವಾಯು ಬಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

“ಪ್ರಭು, ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಆಗಿ ಹೋದವು. ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನೀನು ಸಂಹರಿಸಿರುವೆ. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವು ಹಗುರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸನಾಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ನೀನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ನಾನು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಿನ್ನ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.”

ದೂತನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತ ನುಡಿದ - “ವಾಯೋ! ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜವಿದೆ. ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗ ಯಾದವ ಕುಲಸಂಹಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾದವರೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುವವರೆಗೆ ಭೂಭಾರ ಹರಣರೂಪಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಾರದು. ಇನ್ನು ಎಳುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾದವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಈ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಗರದಿಂದ ಬೇಡಿ ಸ್ಥಳ ಪಡೆದು ಕಟ್ಟಿದ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾದವ ಕುಲ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾನೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೂ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನಾನೀಗ ಕೊಂಡ ಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನೆಗೆ ಯಾದವ ಸೇನೆ ಕಡಿಮೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಬಲಿಷ್ಠರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಿಪ್ರಶಾಪದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅಳಿದು ನಾನು ಸ್ವರ್ಗ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಂದೆ ಎಂದು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸು”. ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ದೇವತಾ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಂದ ವಾಯು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತ ಅಪಶಕುನಗಳು ಆಗಿ ತೋರತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇವೆಲ್ಲ ದ್ವಾರಕೆಯ ಸರ್ವನಾಶ ಸೂಚಕವಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಯಾದವರನ್ನು ಕರೆದು ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು - “ನೋಡಿದಿರಾ ಈ ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನು ! ಭಯಂಕರವಾದ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಕಂಡು ಬರತೊಡಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.” ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾದವ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಉದ್ಧವನು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. “ಭಗವನ್, ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಅಪಶಕುನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಡೀ ಯಾದವ ಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ

ನೀನು ಉಪಸಂಹರಿಸುವ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯದುಕುಲದ ನಾಶವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ನನ್ನಿಂದೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಕ್ತನಾದ ಉದ್ಧವನ ಮೇಲೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ನುಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ - ಉದ್ಧವ, ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದಿವ್ಯಗತಿಯಿಂದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡು. ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ನರನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸು. ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತಪಃ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಈ ಯಾದವ ಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ತೋಯಿಸಿಬಿಡುವನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ನನ್ನ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುಳುಗಿಸದೆ ಬಿಡುವನು. ನಾನು ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕವೂ ನೀರಿನ ನಡುವಿರುವ ಆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದು ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಗವಂತನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಉದ್ಧವನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವಂದನೆ ಗೈದು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಇತ್ತ ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ರಥಗಳನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣ ರಾಮ ಸಹಿತರಾಗಿ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕುಕುರ, ಅಂಧಕ, ಸಾತ್ವತ, ವೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಯಾದವ ಕುಲದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಮಜಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸೆರೆ ಕುಡಿದರು. ಮದ್ಯದ ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ವಾದಕ್ಕೆ ವಾದ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದವು. ಬಾಯಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹತ್ತಿ ನಂತರ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿ, ಕಲಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟು ಭೀಕರವಾದ ಯಾದವೀಕಲಹದ ಕಿಡಿ ಕಿಚ್ಚಾಗಿ ಸುಡತೊಡಗಿತು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ಸುಖವಾಗಿರುವ ಆ ಯಾದವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಇಷ್ಟು ಘೋರ ಕಲಹವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು ?

ಪರಾಶರ - ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ “ನನ್ನ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ; ನನ್ನ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ವಾದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಅದೇ ಮಾತು ವಾದವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಜೋರಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಮದಮಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಸುರುವಾಯಿತು. ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತನ್ನ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವೇ ರುಚಿ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ತುಂಡಾಗಿ ಬೀಳಲು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಲಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಡೆದಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಾಪದಿಂದ ಸಾಂಬನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಒನಿಕೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ ಪುಡಿಯೇ ಗಲಗಿನ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಾಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಜೇಕಿನ

ಬಳ್ಳಿಯ ಗಲಗುಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಘೋರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾದವರು ಹೊಡೆದಾಡಿ ಹೋರಾಡಿದರು.

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಾಂಬ, ಕೃತವರ್ಮ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಪ್ರಥು, ವಿಪ್ರಥು, ಅನಿರುದ್ಧ, ಚಾರುವರ್ಮ, ಚಾರಕ ಅಕ್ರೂರ ಮುಂತಾದ ಯಾದವರೆಲ್ಲರು ಗಲಗುರೂಪವಾದ ವಜ್ರ ಶಲಾಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಸುರುಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಕಲಹವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಯ ಪಕ್ಷದವನಾಗಿ ತನಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಗೆದರು. ಅವನನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಹೊಡೆದಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಕೋಪ ಕೆರಳಿ ಅವನೂ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಗಲಗು ಹಿರಿದು ನಿಂತನು. ಆ ಗಲಗುಗಳ ಹಿಡಿಯು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಸಳಾಕೆಯಾದಂತಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದರಿಂದ ಯಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದನು. ಎಲ್ಲ ಯಾದವರೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡಿ ಬಡೆದಾಡಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಭಗವಂತನ ಚೈತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಥವು ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ತಾನಾಗಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯ ಪಥದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಶಾರ್ಂಗ ಬಿಲ್ಲು ಎಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದ್ವಾರಾ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಯಾದವ ಕುಲಕೋಟಿಯಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿ ಕುಲು ಕುಲು ನಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕ ಇವರಿಬ್ಬರ ಹೊರತು ಯಾರೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತುಂಬ ಸೃಶಾನ ಶಾಂತಿಯು ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತೆವಳುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತ ಬಲರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬಲರಾಮನ ಮುಖದಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹಾವೊಂದು ಹೊರಬಿದ್ದು ಸಮುದ್ರದಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಸಿದ್ಧರೂ ಸರ್ಪಗಳೂ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಮುದ್ರನಾಥನು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಪದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾಗಿ ಆ ಹೆಬ್ಬಾವು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು. ಅಣ್ಣನ ನಿಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು -

“ದಾರುಕ, ನೀನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಸುದೇವ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಸೇನರಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ಬಲದೇವ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಆಹುಕ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಾರಕಾ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಆಹುಕ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಾರಕಾ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದ್ವಾರಕಾ ನಗರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರವು ಉಕ್ಕೇರಿ ತನ್ನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವದು. ಅರ್ಜುನನು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಲಿರಿ. ಅವನು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡಿರಿ.

ದಾರುಕ, ಅರ್ಜುನನಿಗಾದರೂ ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ನನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ರಾಣೀವಾಸದ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ನೀನೂ ಕೂಡ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ದ್ವಾರಕೆಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ವಜ್ರನು ಯಾದವ ಕುಲದ ರಾಜನು ಆಗುವನು. ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾರುಕನಿಗೆ ದುಃಖವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಪಾದಮುಟ್ಟಿ ಅವನಿಗೆ ವಂದನೆ ಗೈದು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಅವನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ದುರ್ವಾಸ ಋಷಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ನೂರಿಸಿ ಯೋಗಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜರಾ ಎಂಬ ಬೇಡನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ದೂರದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಹರಿಯ ಚರಣವನ್ನು ಕಂಡು 'ಹರಿಣ' ಎಂದು ಬಗೆದು ಬಾಣಬಿಟ್ಟನು. ಯಾದವ ಕುಮಾರರು ಸಾಂಬನು ಹೆತ್ತ ಒನಕೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಪುಡಿಮಾಡಿ ತಿಕ್ಕಿ ತೇದ ಮೇಲೆ ಕೊನೆಗೆ ಶೇಷ ಉಳಿದ ಉಕ್ಕಿನ ತುಣಕನ್ನು ಸಮುದ್ರದದಲ್ಲಿ ಎಸೆದಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನುಂಗಿದ ಮೀನದ ಗರ್ಭದಿಂದ ಆ ತುಣಕನ್ನು ಜರಾಬೇಡನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಸೆದು ಚೂಪಾಗಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಬಾಣದ ತುದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಚಿಗರೆಯಂತೆ ತೋರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಬಾಣಬಿಟ್ಟನು. ಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಚರ್ತುಭುಜನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಓಡಿ ಬಂದು ಭಗವಂತನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು "ಸ್ವಾಮಿ ಕ್ಷಮಿಸು, ಹರಿಣವೆಂದು ಹರಿಯನ್ನೇ ಹೊಡೆದೆ. ಈ ಮಹಾಪಾಪಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ನನ್ನ ಪಾಪವೇ ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದೆ ಭಗವನ್ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ಕ್ಷಮೆದೋರು" ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೋರಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶಾಂತನಾಗಿ "ಲುಬ್ಧ, ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ನಿನಗಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗು" ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಗೈದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಆ ಜರಾವ್ಯಾಧನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ವಿಮಾನವು ಬಂದಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಧನ್ಯನಾದ ಆ ಬೇಡನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಜರಾವ್ಯಾಧನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ತಾನೂ ಯೋಗಾರೂಢನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಅರ್ಥಾತ್ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪವಾದ ವಿಷ್ಣು ವಿನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಹೊಂದಿದನು. (ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಶರೀರವಾದರೂ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾದ ದಿವ್ಯ ದೇಹವೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಶರೀರ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಪರಂಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆದರೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ತನ್ನ ದೇಹದಂತೆ ತೋರುವ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಪಾಂಡವರ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೮

“ಅರ್ಜುನ ಬಂದನು ದುಃಖದಿ ಬೆಂದನು ಯದುಗಳ ಶವ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದನು.

ವ್ಯಾಸಾದೇಶದಿ ಸೋದರ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.”

ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಭಾಸ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಉಳಿದ ಯಾದವರೆಲ್ಲರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಮುಂತಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಗೊಂಡು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ದೇಹ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಬಲರಾಮನ ಮಡದಿಯಾದ ರೇವತಿಯೂ ಪತಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಚಿತಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದಳು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಡದಿಯರಿಗೆ ಪತಿಯ ಶರೀರದ ಅಂಗಾಲಿಂಗನದಿಂದ ಧಗಧಗಿಸುವ ಚಿತ್ತಾಗ್ನಿಯೂ ಕೂಡ ಚಂದನದಂತೆ ತಂಪೆನಿಸಿತು. ಉಗ್ರಸೇನ, ವಸುದೇವ, ದೇವಕಿ, ರೋಹಿಣೀ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮರಣದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖದಗ್ಧರಾಗಿ ಅವನ ವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೇತ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಮುಗಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜನರನ್ನೂ ಯಾದವ ಕುಮಾರನಾದ ವಜ್ರನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಂತೆಯರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಪಾರ್ಥನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅರ್ಜುನನು ವಜ್ರನನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇಹಬಿಟ್ಟ ದಿನವೇ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ತಂದ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯೂ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏರಿದವು. ಅಂದೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕಲಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಜನ ಶೂನ್ಯವಾದ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಸಮುದ್ರವು ಬಂದು ತೆರೆಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ನಿವಾಸ ಮಂದಿರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಮುದ್ರವು ನೀರಿನಿಂದ ತೋಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ಆ ದ್ವಾರಕಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವದಾ ಇಂದಿಗೂ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನು ದ್ವಾರಕಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ, ಆಡಿದ, ನಡೆದಾಡಿದ ಆ ಮಂದಿರವನ್ನು ನೋಡಿದವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು (ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಯೇ ಈಗಿನ ದ್ವಾರಕಾಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿದೆ.)

ಅರ್ಜುನನು ದ್ವಾರಕಾ ವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಪಂಚನದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೈದು ನಿವಾಸ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನೇ ಅನಾಥರಾದ ಅಷ್ಟ ಜನ ಯಾದವ ಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದರೋಡೆಖೋರರ ತಂಡಿನ ನಾಯಕರಿಗೆ ಆಶೆಯಾಗಿ

ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರು. “ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಅರ್ಜುನನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಎದುರೇ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ನಮ್ಮ ಪೌರುಷಕ್ಕೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವೀರ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅನಾಥ ನಾರಿಯರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಬನ್ನಿರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅವನಿಗೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೋಪಾಲ ಜಾತಿಯ ತುಡುಗರ ತಂಡಿನ ಬಲವೆಷ್ಟಿದೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡೋಣ” ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಪಾಪಿಗಳು ದುರಾಶೆಯಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೋ ಅಜ್ಞರೇ! ನಿಮಗೆ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೇ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿರಿ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು. ದಸ್ಯುಗಳು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೇ ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕುಟುಂಬಿನಿಯರಾದ ನಾರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವ ಧನಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಬಾಣವನ್ನು ದಸ್ಯುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಗಾಂಡೀವ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಆಗಲೊಲ್ಲದು. ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಾಣ ಹೂಡಿದರೂ ಅದು ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಮಂತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರಲೊಲ್ಲವು. ಅವನು ಹಾಗೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾಣಗಳು ಚೋರರ ತಂಡಿನ ನಾಯಕರಿಗೆ ಬಡೆದರೂ ಅವರ ಮೈಗೆ ಏನೂ ಗಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ವೇಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳೂ ಕೇವಲ ವೈರಿಗಳ ತೊಗಲನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದವು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯ ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ತುರುಗಾಹಿ ತುಡುಗರ ತಂಡದೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಪಾರ್ಥನು ಶಕ್ತಿ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಹೈರಾಣಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಗೆಲುವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಕಾರಣ ಎಂದು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು ಕೃಷ್ಣನ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.

ಅರ್ಜುನನು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ದಸ್ಯುಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಮಡದಿಯರನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಮದೆಯರು ರಕ್ತಕರಿಲ್ಲದೇ ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲ ತೀರಿದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವ ಬಿಲ್ಲನ್ನೆತ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಒಂದು ಕೂದಲವೂ ಕೊಂಕಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆ ದಸ್ಯುಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಓಡಿಸಿಗೊಂಡು ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ದುಃಖವು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು. “ಅಯ್ಯೋ! ಸ್ವಾಮಿ ಕೃಷ್ಣ, ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅದೇ ಬಿಲ್ಲು, ಅದೇ ಬಾಣ, ಅದೇ ರಥ, ಅದೇ ಕುದುರೆ.

ಆದರೆ ಅವೊಂದೂ ಈಗ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದೈವವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಆ ದೈವವೂ ಇಂದು ವಿಮುಖವಾಗಿ ಆ ದಸ್ಯಗಳಿಗೇ ಗೆಲುವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಅರ್ಜುನ. ಅದೇ ಬಾಹು, ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲದಾಗ ನಿರ್ವೀರ್ಯವಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಅರ್ಜುನತ್ವವೂ ಭೀಮನ ಭೀಮತ್ವವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಆ ಕೃಪೆ ತಪ್ಪಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಸ್ಯಗಳೂ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಹೋದರು” . ಹೀಗೆ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತ ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾದವ ನಂದನನಾದ ವಜ್ರಕುಮಾರನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದು ಮಹಾರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ಬದರೀ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿನಯದಿಂದ ವಂದಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ ಚರಣಗಳಿಗೆ ನಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವ್ಯಾಸರು ಕೇಳಿದರು -

“ಇದೇನು ಅರ್ಜುನ ! ನೀನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ತೇಜೋಹೀನನಾಗಿರುವೆ ? ನೀನೇನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯಾ ? ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಾಂತಿ ಕಳೆಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಎಂದೂ ನೀನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಯಸಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ! ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂದು ಬಂದವರನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ! ಇಷ್ಟೇಕೆ ಕಳೆಗುಂದಿದೆ ನಿನ್ನ ಮುಖ ?” ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮ ತೇಜ, ನಮ್ಮ ಬಲ, ನಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮ, ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನಿಂದ ಹೀನರಾದ ನಾನು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ, ದೇಹತ್ರಾಣ, ಪಂಚಪ್ರಾಣ ಭೂತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹೋದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಯಾರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಿರಿ, ಗೆಲುವು, ಉನ್ನತಿಗಳು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಎರಹದಿಂದ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ತೇಜೋಹೀನವಾಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣನ ದಯೆಯಿಂದ ನಾನೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರಂಥ ಕಡುಗಲಿಗಳು ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ದಾವಾನಲದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಹುಳಗಳಂತೆ ಸುಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಅಂಥ ನಾನೀಗ ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದೇ ಊತುರುಗಾಹಿಗಳಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವ ಧನಸ್ಸು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅಜೇಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಂದು ಅದೇ ಗಾಂಡೀವವು ಗೋಪಾಲಕರ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಮಡದಿಯರನ್ನು ದಸ್ಯಗಳು ಬರೀ ಬಡಿಗೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸೆಳೆದೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ತೇಜೋಹೀನನಾದದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಜನರಿಂದ

ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಅವಮಾನಿತನಾದರೂ ಇನ್ನೂ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನನ್ನಂಥ ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾರು ?” ಆಗ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ-

“ಪಾರ್ಥ, ದುಃಖಪಡಬೇಡ, ನೀನು ನಾಚಿಕೆ ಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉನ್ನತಿ, ಅವನತಿ, ಜನನ, ಮರಣಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾಲವೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ನದೀ, ಸಮುದ್ರ, ಬೆಟ್ಟ, ಭೂಮಿ, ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವರು, ಪಶುಗಳು, ಹಾವುಗಳು, ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಲದಿಂದ ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲನಾಮಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದೇ ತಿಳಿ. ಕಾಲದ ಈ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಶಾಂತನಾಗು. ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯು ನೀನು ಬಣ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಭೂದೇವಿಯು ಭಾರಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲರೂಪಿಯಾದ ಕಾಲ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಯಾದವ ಕುಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ, ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನೂ ಕರ್ತವ್ಯಾಂಶವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಜುನ ! ನಿನಗಿಂತ ಶೂರರಾದ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರನ್ನು ನೀನು ಗೆದ್ದದ್ದು ಆ ಕಾಲ ನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ? ಈಗ ಅದೇ ಕಾಲನ ಬಲದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ದಸ್ಯುಗಳು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವರ ಶರೀರಾಂತರ್ಗತನಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದೇ ದೇವನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ತುರುಗಾಹಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಾಜಯ ಗೊಳಿಸಿದರು. ಪರುಶುರಾಮ ದೇವರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುಗಳಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಗೆಲ್ಲಬಹುದೆಂದಾಗಲಿ ಕೊಲ್ಲಬಹುದೆಂದಾಗಲಿ ಯಾರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿತು? ಈಗ ದನಕಾಯುವವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಗೆದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ನಂಬುವರು? ನೀನು ಕೌರವರನ್ನೂ ಗೆದ್ದದ್ದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಕೀಳು ಕಳ್ಳರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಗೆದ್ದದ್ದೂ ಸರ್ವ ಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಲೀಲಾವಿಲಾಸವೇ ಸರಿ !

ಅರ್ಜುನ, ನೀನು ಸಂರಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಆ ಕಳ್ಳರು ಸೆಳೆದೊಯ್ದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅದರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನೆಂಬ ತಪಸ್ವೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಜಲಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ದೇವದಾನವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಿ ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡಿ ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಗೆಲುವಿನ ಉತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು

ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಆ ವಿಜಯೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ರಂಭಾ, ತಿಲೋತ್ತಮಾ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮಹರ್ಷಿಯ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಅವನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ತಪೋನಿಧಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಸ್ವರ್ಗ ಸುಂದರಿಯರ ಆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ಮುನಿಯ ಮುಖವು ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಲು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಅದರಿಂದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಪರಮತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಗೆ “ನಾನು ಈ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಬೇಕಾದಂಥ ದುರ್ಲಭವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೇನು ಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ, ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ರಂಭಾದಿ ವೇದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಇಂತು ಮಾತನಾಡಿದರು-

“ಮುನಿಪುಂಗವ, ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಬಳಿಕ ಯಾವದು ತಾನೇ ಅಲಭ್ಯ ! ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲವೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ. ಈ ರಂಭಾದಿ ದೇವಗಣಿಕೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಉಳಿದ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮುನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು - ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಾವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಪತಿಯು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.” ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮುನಿಯು ಸ್ವರ್ಗ ಸೀಮಂತಿನಿಯರ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದನು. ಅವನ ದೇಹವು ಗಂಟುಗಂಟಾಗಿ ನಾಕೆಂಟು ಕಡೆಗೆ ಮಣಿದು ಬಾಗಿ ವಿದ್ರೂಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಅಂಕಡೊಂಕ ದೇಹದ ವಕ್ರಾಕಾರದ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಅಮರಾಂಗನೆಯರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವರು ಎಷ್ಟು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ನಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ನಗೆ ಬುಗ್ಗೆಯು ಪುಟಿದು ಹಾಸ್ಯ ಸ್ಫೋಟವಾಯಿತು.

ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮುನಿಯು ಅವರಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತನು - ನನ್ನ ದೇಹವು ಮಣಿದು ವಿಕೃತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ನಕ್ಕು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಈಗ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ವರದಂತೆ ನೀವೂ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಕಳ್ಳರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬೀಳುವಿರಿ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಅಮರಾಂಗನೆಯರು ಆ ಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮುನಿಯು ಅವರಿಗೆ - ನೀವು ಕಳ್ಳರ ವಶರಾದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಿರಿ” ಎಂದು ಉಪಶಾಪವನ್ನು ಇತ್ತನು. ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಋಷಿಯ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ವರದಂತೆ ಆ ದೇವಾಂಗನೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಅನಂತರ ಆ ಮುನಿಯ ಶಾಪದಂತೆ ಈಗ ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಅದೇ ಮುನಿಯ ಉಪಶಾಪದಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇಗ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾರ್ಥ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು

ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಅಖಿಲನಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಧದಿಂದ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಭೃತ್ಯರೂ, ಭಕ್ತರೂ, ಬಂಧುಗಳೂ, ಮಿತ್ರರೂ, ಆದ ನಿಮ್ಮ ಉಪಸಂಹಾರ ಕಾಲವೂ ಕೂಡ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಬಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ಮಹಿಮೆ, ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಕ್ಷುದ್ರ ದನಗಾಹಿಗಳಿಂದ ಸೋಲುಂಟಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸಾವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಎತ್ತರ ಏರಿದವನಿಗೆ ಬೀಳುವದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಂಯೋಗದ ಕೊನೆ ವಿಯೋಗವೇ ಸರಿ. ಸಂಗ್ರಹದ ಪರಿಣಾಮವೇ ವ್ಯಯ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ತಿಳಿದು ಭಾಗ್ಯ ಬಂದಾಗ ಹಿಗ್ಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಅಳಿದು ಹೋದಾಗ ಕುಗ್ಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷರ ನಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನ, ನೀನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು, ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಈ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ದೇವರಿಗೂ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿಗೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ನಿಯೋಗದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಿತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಅರ್ಜುನನು ತಿಳಿಸಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸವಾಕ್ಯವೆಂದರೆ ನಮಗೆ ವೇದ ವಾಕ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯು ಕುಮಾರನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಮನೆತನದ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ದ್ರೌಪದೀ ಸಹಿತರಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಯದು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಸುದೇವ ಭಗವಂತನ ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಚಾರುಚರಿತ್ರವನ್ನೂ ಈವರಿಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪರಮಪಾವನನಾದ ಈ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಕತೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಪಂಚಮಾಂಶದ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಇತಿ

ಪರಾಶರ ಮುನಿರಚಿತ ಮಹಾಪುರಾಣವಾದ

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಐದನೇ ಅಂಶವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು

॥ಓಂ ತತ್ ಸತ್॥

ಆರನೇ ಅಂಶ

ಕಲಿಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

“ಕಲಿಯ ಧರ್ಮ ಜನರ ಕರ್ಮ ನೀತಿಗೆಟ್ಟು ನಡೆಸುಡಿ
ಸ್ವೈರ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಸಿವು ಕಾಮ ತೃಪ್ತಿಯೊಂದೆ ಗುರಿ ನಡಿ” ||

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ ತಾವು ಈವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆ ವಂಶ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಮನ್ವಂತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನೂ ರಾಜ, ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಗದ ಉಪಸಂಹಾರದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮನುಷ್ಯರ ಒಂದು ತಿಂಗಳವು ಪಿತೃಗಳ ಒಂದು ದಿನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಒಂದು ವರ್ಷವು ದೇವ ಮಾನದ ಒಂದು ದಿನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಯುಗ, ತ್ರೇತಾಯುಗ, ದ್ವಾಪರಯುಗ, ಕಲಿಯುಗ ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಕೂಡಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ದಿವ್ಯ ವರ್ಷಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರದ ಮೊದಲಿನ ಕೃತಯುಗ ಕೊನೆಯ ಕಲಿಯುಗ ಇವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮನ್ವಂತರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದಂತೆ ಮನ್ವಂತರ ಕೊನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಹಾರವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಚತುಷ್ಪಾದಾತ್ಮಕವಾದ ಧರ್ಮವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧರ್ಮವಿಪ್ಲವದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಅರಕ್ಷಿತಾರೋ ಹರ್ತಾರಃ ಶುಲ್ಕವ್ಯಾಜೇನ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ |

ಹಾರಿಕೋ ಜನವಿತ್ತಾನಾಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ತು ಕಲೌ ಯುಗೆ ||

ಕಲಿಯುಗವು ಬಂದ ಬಳಿಕ ರಾಜರು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರದೆ, ಕರದ ನೆವದಿಂದ ಜನರಿಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ರಾಜನಾಗುವನು. ಬಲವಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇವಕರಾಗುವರು. ವೈಶ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಬೇಸಾಯ ವ್ಯಾಪಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಬಾರ, ಕುಂಬಾರರಾಗಿ ಶೂದ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುವರು. ಶೂದ್ರರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ವೇಷವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತ ಪಾಖಂಡ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆದರ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಬರಗಾಲ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದ ಕರ ಭಾರಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತರಾಗಿ ಗೋಧಿ, ಭತ್ತ, ನವಣೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಸಂಪನ್ನ

ದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವರು. ವೇದ ಮಾರ್ಗವು ಅಡಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತವು ಹಬ್ಬಿ ಜನರ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಅಧರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳಾಗುವರು. ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಾಮ ಮಾರ್ಗ ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ರಾಜಕೃತ ದೋಷಗಳಿಂದಲೂ ಮಕ್ಕಳ ಮರಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಜನರ ಕೂದಲು ನೆರೆತು ಹೋಗುವವು. ಸರಾಸರಿ ಆಯುರ್ಮಾನವು ೨೦ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವದು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜನರು ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಗಳೂ, ಕ್ಷುದ್ರ ವಿಚಾರಿಗಳೂ ನಿಜವಾದ ಆಚರಣವಿಲ್ಲದೆ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಬರೀ ಚಿಹ್ನೆವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವವರೂ, ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನವರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಹಾನಿಯಾಗಿ ಅಧರ್ಮದ ಏಳಿಗೆ ಯಾಗುವದೋ ಆಗಲ್ಲ ಕಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನರು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದು ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರಿಗೂ ಕೂಡಾ ಹಾನಿ ಹ್ರಾಸಗಳು ಉಂಟಾದರೆ ಆಗ ಕಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇದರಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಆಚರಣೆಯು ನಿಂತು ಹೋದಾಗ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ, ಆದರಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಾಗ, ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಸರ್ವ ಸೃಷ್ಟಾರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದ ಜನರೆಲ್ಲ ವಿಮುಖರಾದಾಗ, ಕಲಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಪಾಖಂಡ ಮತಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಮಾನವರು “ದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ವೇದಗಳು ಪ್ರಮಾಣವೇಕೆ ? ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಮಡಿ ಏಕೆ ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೈಲಿಗೆ ಏಕೆ ? ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ವಿಮುಖರಾದರೆ ಅದು ಕಲಿಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕಲಿಯ ಪ್ರಬಲನಾದಾಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಪಾಷಂಡ ಮತದ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಿ, ಈ ತರಹದ ನಾಸ್ತಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಹರಡಿ, ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವು. ಬೆಳೆದ ಹಣ್ಣು ಕಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ರುಚಿ ಇಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀರಸವಾಗಿ ಬಿಡುವವು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಣಬು ಅಥವಾ ನಾರಿನಿಂದ ನೇಯಲ್ಪಡುವವು. ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಶಃ ಬನ್ನಿಗಿಡದಷ್ಟು ಗಿಡ್ಡಾಗುವವು. ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರೂ ಶೂದ್ರಪ್ರಾಯರಾಗುವರು. ಧಾನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಸಿವೆಯಂತೆ ಬಹಳ ಸಣ್ಣದಾಗುವವು. ಹಾಲೆಂದರೆ ಆಡಿನ ಹಾಲೇ ಆಗ ಲಭ್ಯವಾಗುವದು. ಜನರು ಮೈಗೆ ಗಂಧ ಭಸ್ಮದಿ ಲೇಪನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರೀ ಗಂಧಣ್ಣೆ, ಅತ್ತರು ಬಡಿದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವರು. ಕಲಿಯುಗದ ಜನರಿಗೆ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರೇ ಪೂಜ್ಯಗುರುಗಳು. ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಗವೇ ಮಿತ್ರವರ್ಗ. ಮಡದಿಯೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ತಮಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಮಾವನ ಅನುಸರಣ ಮಾಡುತ್ತ ‘ಎಲ್ಲಿಯ ತಾಯಿ ? ಎಲ್ಲಿಯ ತಂದೆ ?

ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಂಶದ ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಬಿಡುವರು. ಇಂದ್ರಿಯ ಚಾಪಲ್ಯ, ಮನೋದೋಷ, ಜಿವ್ವಾಚಾಪಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದೋಷಗಳಿಂದ ಜನರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಕಲಿಯುಗದ ಜನರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖ, ಒದ್ದಾಟ, ಗೋಳಾಟ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಓದುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಹೋಮ ಹವನಗಳಂತೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವು ವಿರಳ. ವಿರಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೆಲವುಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಪುಣ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಗಳಿಸಬಹುದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣವಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಆಶ್ರಮವಿಲ್ಲ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿವಾಹಗಳೂ, ಜರಗುವದಿಲ್ಲ. ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಭಾವವು ಅಳಿದು ಹೋಗುವದು. ದಾಂಪತ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವದು. ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಕನ್ಯೆಯಾದರೂ ಸರಿ, ರೂಪ ನೋಡಿ ಮದುವೆಯಾಗುವರು.

ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟದ್ದೇ ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸುವದು. ಮನಬಂದಂತೆ ಆಹಾರ, ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದ ವಿಹಾರ, ಮನಬಂದಂತೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಅದೇ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಮೆರೆಸುವರು. ತುಸು ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದರೂ ಸೊಕ್ಕು ಬಹಳ ಬಂದು ಬಿಡುವದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬರೀ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೇ ರೂಪ, ಮದ, ಬರುವದು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕೇಶ ಬಂಧಗಳಿಂದ ಒನಪು ವೈಯಾರ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುವರು. ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ದಟ್ಟ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬರೀ ತಮ್ಮ ಕೇಶಾಲಂಕಾರ ಕೇಶರಚನಾ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದಲೇ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಹಣವಿಲ್ಲದ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವರು. ವರನನ್ನು ವರಿಸುವಾಗ ದುಡ್ಡೊಂದನ್ನೇ ನೋಡಿ ನಾರಿಯರು ಮದುವೆಯಾಗುವರು. ಹಣ ಕೊಡುವವನೇ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ನಾಯಕನೆನಿಸುವನು. ಕುಲ, ದೊಡ್ಡ ಗುಣಗಳು, ಒಡತನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮನೆ ಮಾರುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವರು. ಹಣಗಳಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಉಪಯೋಗ. ಗಳಿಸಿದ ಹಣಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉಪಭೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯವಸಾನ. ದಾನ ಧರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ ಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಾರಿಯರಿಗೆ ಅಂದಚಂದದ ವಸ್ತು, ಒಡವೆ, ವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಹಂಬಲ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹಣಗಳಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸ. ಆಪ್ತಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಲಾಭವಿಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಾಣೆ ನಯಪೈಸೆಯನ್ನು ಕೂಡ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲು ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೋ ಎಂಬ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿ. ಬರಗಾಲವು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಲೆದೋರುವದು. ಜನರು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಕಾತರತೆಯಿಂದ ಮುಗಿಲು ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಮಳೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಜನರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಆಹಾರ ದೊರಕದೇ

ಬರೀ ಗಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು ತಿಂದಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದು. ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ರೋಗ ಹಸಿವುಗಳಿಂದ ದುಃಖಿತರಾದ ಜನರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವರು.

ಕಲಿಯುಗದ ಜನರು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ನಾನ ಕೂಡ ಮಾಡದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಹಾಗೇ ತಿನ್ನುವರು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಇಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೇವರಪೂಜೆ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಕೂಡ ಜನರು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಲಂಪಟರು ಲೋಲುಪರು. ಕಲಿಯುಗದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕುಳ್ಳದೇಹ, ಊಟ ಬಹಳ, ಅಲ್ಪ ಭಾಗ್ಯ, ಬಹು ಪ್ರಜೆವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಸರ್ವದಾ ತಲೆ ಕೆರೆಯುವದು, ಹೇನು ಒರೆಯುವದು ಅವರ ಕೆಲಸವಾಗುವದು. ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಚೆಲ್ಲರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಯಣರಾಗಿ ಬಿರುಸು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಶಾರೀರ ಶುದ್ಧಿರಹಿತರಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಪುರುಷರನ್ನು ಕಾಮಿಸುವರು. ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೀದಿಗಳಿರುವರು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ವೈದಿಕ ಆಚಾರ ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲದೇ ಮನ ಬಂದ ಅನರ್ಥಕಾರಿಯಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವರು. ಗೃಹಸ್ಥರು ದಾನವಿಲ್ಲ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೇ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಕರತರಾಗುವರು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳೂ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಸಾರಿಗಳಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿನ್ನುವರು. ಗೃಹಸ್ಥರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಂಧು ಬಳಗ ಸಂಸಾರ ಲಂಪಟ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ದ್ರವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವರು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

‘ಅಲ್ಪ ಶ್ರಮದಿ ಭೂರಿ ಫಲವ ಪಡೆವರಾರು ? ಎಂದರು
ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾದವಾಗಿ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿ ಬಂದರು.
ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಕನಂದೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ ಮಿಂದರು
ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದು ‘ಧನ್ಯ ಶೂದ್ರ, ನಾರಿ ಕಲಿಯು, ಎಂದರು
ಹೇಗೆ ? ಎಂದು ? ನುಡಿಯೆ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ನಮಿಸಿ ನಂದರು.

ಪರಾಶರ - ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮುನಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ “ಅತ್ಯಲ್ಪ ಧರ್ಮವು ಯಾವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ? ಅದನ್ನು ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರು
ಮಾಡಬಲ್ಲರು ?” ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದವು ನಡೆಯಿತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ
ಬಂದ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮುನಿ ಪುಂಗವರೆಲ್ಲರೂ
ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ವ್ಯಾಸರು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಡುಮಟ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವಗಾಹನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ವ್ಯಾಸರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಸ್ನಾನಾನ್ವಿತ ಕಗಳು ಮುಗಿಯುವದನ್ನೇ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯ ಗಿಡ ಗುಂಪಿನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು.
ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ವ್ಯಾಸರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ತಮ್ಮ
ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ “ಶೂದ್ರನು ಸುದೈವಿ. ಕಲಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ” ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು.
ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾಗಿ ‘ಇದೇನು ! ಎಂದು ವ್ಯಾಸರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು.
ಆಗ ವ್ಯಾಸರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೀರಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ “ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಧನ್ಯರು, ಮತ್ತು ಸುದೈವಿಗಳು. ಅವರಿಗಿಂತ ಧನ್ಯರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಅನಂತರ ವೇದವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಿಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ
ಬಂದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆ
ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ವ್ಯಾಸರು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ “ನೀವು ಇಲ್ಲಿ
ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಋಷಿಗಳು ವಿನಯದಿಂದ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ
ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಒಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ
ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಸಂಶಯವು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ತಾವು ಸ್ನಾನ
ಮಾಡುವಾಗ “ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುದೈವಿಗಳು. ಕಲಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಶೂದ್ರ, ಧನ್ಯ” ಎಂದು
ಮೂರು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಿರಿ. ಇದು ಹೇಗೆ ! ಏಕೆ ? ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಂಥ
ಗೌಪ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.” ಋಷಿಗಳ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ವೇದವ್ಯಾಸರು ನಕ್ಕು ನುಡಿದರು.

“ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ದೊರೆಯುವ
ಫಲವು ತ್ರೇತಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವದು;

ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ದೊರೆಯುವದು. ಇದರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ಜಪ, ತಪ, ಮತ್ತಿತರ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರಗಳಿಗಿಂತ ಅತಿಶಯ ಅಧಿಕ ಫಲವು ದೊರಕುವದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕಲಿಯುಗವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವದರಿಂದ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೇಶವನ ನಾಮಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕಲಿಯುಗವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಯುಕ್ತಿ ಸಂಗತಿವಾಗಿದೆ.

ಇದರಂತೆ “ಶೂದ್ರನೂ ಧನ್ಯನು” ಎಂದು ನಾನು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಿದ್ದು ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೊದಲು ನಿಯಮನಿಷ್ಠರಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತುಕತೆ ವ್ಯರ್ಥಭೋಜನ, ಮತ್ತು ವ್ಯರ್ಥ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಧಃಪಾತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಹಾಪಾಪವುಂಟು. ಮೇಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮಗೆ ಮನಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದ ಪೇಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಬಂದಂತೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರರು. ಅವರ ಜೀವನವೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧೀನ! ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಪಾರತತ್ಯ.

ಅವರು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಪಾಕ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಶೂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವಾ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಶೂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಧನ್ಯನು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷ್ಯ ನೇಮವಿಲ್ಲ. ಪೇಯಾ-ಪೇಯ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಾವ ವ್ರತ-ನಿಯಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ‘ಶೂದ್ರನು ಸಾಧು’ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗದಂತೆ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಪಡೆದ ಧನವನ್ನು ಸತ್ ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವದೇ ಕಷ್ಟ. ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಕಷ್ಟ. ಮತ್ತು ಆ ಹಣವನ್ನು ಅಸದ್ ವಿನಿಯೋಗವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸತ್ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವದು ಇನ್ನೂ ಕಠಿಣಕರವಾದುದು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆದರೆ ಇದೇ ತರಹದ ಫಲವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಕಾಯಾ

ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದರಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹೊಂದುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಾರಿಯರು ಸುದೈವಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನಾನು ಈಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಋಷಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಮಾಧಾನ ದೊರತಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಮಗೇನೂ ಪ್ರಜ್ಞವ್ಯಾಂಶವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಡಿಗೆ ನಮಿಸಿದ ಆ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದರು.

“ಮುನಿಗಳೆ, ನಾನು ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿಯೇ “ಒಳ್ಳೇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧನ್ಯ” ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಮಹಾ ಫಲವು. ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಬರೀ ಮೇಲಿನ ವರ್ಣದವರ ಸೇವೆಯಿಂದ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಪತಿ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಮಹಾ ಮಹತ್ತರವಾದ ಫಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಶೂದ್ರ, ಧನ್ಯ, ನಾರಿ ಸುದೈವಿ, ಕಲಿಯುಗವು ಶ್ರೇಷ್ಠ” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರತೆಗೆದನು. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಹದ ನಿವಾರಣೆಯು ಆಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ನೀವು ಕೇಳದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೇನಾಗಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ.” ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ತಾವು ಕೇಳದೆ ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವಾದ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಅರಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ ವ್ಯಾಸರ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವನ್ನು, ಶಿಷ್ಯ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ - ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಈ ಕಲಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಣವಿದೆ. ಈ ಕಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ ಮಾನವರು ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಕಾಲಮಾನ ಮತ್ತು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ಪರಾಶರ - ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಣಿಜಾತ ಪರಿಪೂರಿತವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಆತ್ಯಂತಿಕ, ಪ್ರಾಕೃತ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾದ ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಗೆ ಆಗುವ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪ್ರಳಯವೆನ್ನುವರು. ಎರಡು ಪರಾರ್ಧಗಳ ಅನಂತರ ಆಗುವ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯವೆನ್ನುವರು. ಮೋಕ್ಷನಾಮಕ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಳಯವೆನ್ನುವರು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪರಾರ್ಧ ಎಂದರೆ ಏನು ?

ಪರಾಶರ - ಒಂದು ಅಂಕಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಹತ್ತರ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಂಕಿಯೇ ಪರಾರ್ಧ ಎನಿಸುವದು. (ವಾಯು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಅಂಕಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಹತ್ತು, ನೂರು, ಸಾವಿರ ಅಯುತ, ನಿಯುತ, ಪ್ರಯುತ, ಅರ್ಬುತ, ನೃಬುತ, ವೃಂದ, ಖರ್ವ, ನಿಖರ್ವ, ಶಂಖ, ಪದ್ಮ, ಸಮುದ್ರ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ, ಪರಾರ್ಧ ಎಂದು) ಇಂಥ ಎರಡು ಪರಾರ್ಧ ಕಾಲಗಳ ನಂತರ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಅಕ್ಷರೋಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರಾ ಅಥವಾ ನಿಮೇಷ ಎನ್ನುವರು. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳಿಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಷ್ಠಾ ಮೂವತ್ತು ಕಾಷ್ಠಾಗಳಿಂದರೆ ಒಂದು ಕಲಾ. ಹದಿನೈದು ಕಲೆಗಳು ಕೂಡಿ ಒಂದು ನಾಡಿಕಾ. ಎರಡು ನಾಡಿಕಾ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ, ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತವೆಂದರೆ ಒಂದು ದಿನ. ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳಿಂದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು. ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳಾದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಮನುಷ್ಯ ಮಾನದ ಒಂದು ವರ್ಷವೆಂದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಒಂದು ದಿನವಾಗುವದು. ಇಂಥ ಮುನ್ನೂರು ಅರವತ್ತು ದಿನಗಳಾದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಇಂಥ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಚತುರ್ಯುಗವಾಗುವದು. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳು ಉರುಳಿದರೆ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದಿನವಾಗುವದು.

ಮುನಿವರ್ಯನೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೪ ಮನುಗಳು ಆಳಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯದ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಭಯಾನಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳು ಗತಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪೃಥ್ವಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಳೆಯೇ ಆಗದೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಬರಗಾಲದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುವು ರುದ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸರ್ವಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸೂರ್ಯನ ಏಳು ವಿಧವಾದ ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಶುಷ್ಕಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ಝರಿ, ಕೆರೆ, ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭೂತಲದಿಂದ ಪಾತಾಳದವರೆಗೆ ಹುಡುಕಿದರೂ ಒಂದು ಹನಿ ಕೂಡ ನೀರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಗೂ ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಜಲಾಂಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀರಿ ಪಾನಮಾಡಿದ ಸೂರ್ಯನ ಏಳು ರಶ್ಮಿಗಳು ಏಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೂರ್ಯರೆ ಆಗಿ ಬೆಳಗ ತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆ ಸಪ್ತ ಸೂರ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೀಪ್ತವಾದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತ ಪಾತಾಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಏಳು ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲಗಳಿಂದ ಹೀರಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ಪರ್ವತ, ಸಹಿತವಾದ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಹನಿ ನೀರು ಹಸಿ ಕಂಡು ಬರಲಾರದು. ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ಕರಕಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ಆಮೆಯ ಬೆನ್ನಿನಂತೆ ಬಿರುಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಆದಿಶೇಷನ ನಿಟ್ಟುಸುರಿನ ಬಿಸಿಬೇಗೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ರುದ್ರವಾದ ಅಗ್ನಿರೂಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಪಾತಾಳಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಪಾತಾಳವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಬಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ದಹಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾದ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಭುವರ್ಲೋಕವನ್ನು ಕವಳಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಉರಿಯ ಕೆನ್ನಾಲಿಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತದೆ. ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಉಗ್ಗಿ-ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಬುಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದ ಭುವರ್ಲೋಕ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದ ಜನರು ಆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನ ಉರಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಓಡಿ, ಮಹರ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಎತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತ ಧಗ-ಧಗಿಸುವ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯು ಉರಿಯುವ ಉಂಡೆಯಂತೆ ಕಿಚ್ಚಿನ ಪಿಂಡದಂತೆ ಸರ್ವವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ, ದಂದಹಿಸುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ. ಸುರಲೋಕವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದಹಿಸಿ, ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದ ಆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯು ಮಹರ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಕಿಡಿಕುಡಿಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಉರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯಹತ್ತಲು ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ ಮನ್ವಾದಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಆ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ರುದ್ರ ರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸದಿಂದ ಆನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳಂತೆ ತೋರುವ ಅನೇಕ ಮೇಘಮಂಡಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಯಂಕರ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಕಪ್ಪು-ಕಪ್ಪಾದ ಹೊಗೆಬಣ್ಣದ ಘೋರ ಮೋಡದ ಪಡೆಗಳು ಮುಗಿಲಿನ ತುಂಬ ತೇಲತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಲತಿಗೆಯ ರಸದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೈಡೂರ್ಯದಂತೆ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ, ಕುಂದ ಕುಸುಮಗಳಂತೆ, ಕಪ್ಪು ಕಾಡಗೆಯಂತೆ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಆಗಸದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತರಂಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಂತಿದ್ದರೆ ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಅವುಗಳ ಭಯಂಕರ ಆಕಾರ, ಕರಾಳ ಸ್ವರೂಪ, ಭೀಮಕಾಯ, ಘೋರ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲದಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಮಳೆಗರೆದು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಶಾಂತ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿ ಧಗಧಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಚ್ಚೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಮೋಡಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಮಳೆಗರೆದು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಭುವರ್ಲೋಕ, ತಪೋ ಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಡಿ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವದು. ಹೀಗೆ ಈ ಪ್ರಳಯ ಮೇಘಗಳು ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ, ಹನ್ನೆರಡೂ ತಿಂಗಳೂ, ಒನಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಜಡಿಮಳೆ ಸುರಿಸಿ, ಮಳೆಗಳನ್ನು ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸುರಿಸಿ, ಸುರಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವವು. ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವಾದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿ ತಾಂಡವ, ಕೊನೆಗೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಜಲಮಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಅಜಸ್ರ ಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ನೆಲಸ್ಥಲವೆಲ್ಲವೂ ಜಲದಿಂದ ಏಕಾಕಾರವಾಗುವದು. ಪ್ರಳಯ ಜಲವು ಏರುತ್ತೇರುತ್ತ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾರ್ಣವವಾಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನೀರೇನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸದ ಗಾಳಿಯು ಆ ಪ್ರಳಯದ ಮೋಡಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಬೀಸತೊಡಗುವುದು. ಆ ಭೀಕರವಾದ ಪ್ರಳಯ ವಾಯುವನ್ನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಿ ಆದಿಶೇಷನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಪವಡಿಸುವನು. ಜನಲೋಕ, ಸತ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ದೇವತಾಮುನಿಗಳು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವರು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮಾಯಾಮಯವಾದ ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ತಳೆದು ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದಾಗ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಚೇಷ್ಟಾಯುತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಲಗಿದಾಗ ಅವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವು ಲೀನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಯುಗ ಸಹಸ್ರ ಕಾಲದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಗಲಿದ್ದಂತೆ ಅಷ್ಟೇ ಅವರ ರಾತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ನಾಕು ಸಹಸ್ರ ಚತುರ್ಯುಗಾತ್ಮಕ ಕಾಲಾವಕಾಶದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಳಯ ರಾತ್ರಿಯ ಅನಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಚ್ಚತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬ್ರಹ್ಮನಾಮಕನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಅವಾಂತರ ಪ್ರಳಯವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅಗ್ನಿವರ್ಷ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಹತ್ತ್ವದಿಂದ ವಿಶೇಷಾಂತವಾದ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ನೀರು ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣವಾದ ಗಂಧವನ್ನು ನುಂಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಗಂಧ ನಷ್ಟವಾದ ಕೂಡಲೇ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪ್ರಣಾಶವಾಗಿ ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲಾ ಜಲಮಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಜಲರಾಶಿಯು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಜಲಗುಣವಾದ ರಸವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸು ಕಬಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಜಲತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಜಲವು ನಾಶವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಅಗ್ನಿಯ ತಾಂಡವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಗದಂಡಮಂಡಲದ ತುಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳೇ ಹರಡಿ ಕಂಡಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಕೆಂಡದ ಉಂಡೆ, ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡ, ಕಿಚ್ಚಿನ ಕುಂಡಗಳೇ ಧಗಧಗಿಸುವವು. ಅಗ್ನಿಯ ಆ ಚೋತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಂತರ ವಾಯು ಗ್ರಾಸ ಗೈದು ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ಗಾಳಿಯದೇ ಏರಾಟ ಹೋರಾಟ ನಡೆದು ಹೋಗುವದು. ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ, ಅಗ್ನಿ ಶಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ ವಾತದ ಸ್ವೈರ ಸಂಚಾರವು ದಶದಿಕ್ಪುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜರುಗಿ ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶ ಗುಣವನ್ನು ಆಕಾಶವು ನುಂಗಿಬಿಡುವದು. ಅನಂತರ ಗಾಳಿಯ ಬೀಸಾಟ ಸೂಸಾಟಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತು ರೂಪ ರಸಗಂಧ ಸ್ಪರ್ಶ ರಹಿತ ಆಕಾಶವು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದು.

ಆಗ ಮಂಡಲಾಕಾರವುಳ್ಳ ಸುಷಿರ ಸ್ವರೂಪವೂ ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣವೂ ಆದ ಆಕಾಶವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಆಕಾಶದ ಶಬ್ದಗುಣವನ್ನು ಭೂತಾದಿಯು ಗ್ರಾಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂತಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಲಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮಕವಾದುದರಿಂದ ತಾಮಸವಾದ ಆ ಭೂತಾದಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವವು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬಿಡುವದು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೆ ಪೃಥ್ವೀ ಮಹತ್‌ತತ್ವಗಳು ಆಚೀಚೆಯ ಸೀಮಾ ನಿದರ್ಶನಗಳಾದಂತೆ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವೇ ಸೀಮಾ ಸ್ತರಗಳಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗಿರುವ ಏಳು ಆವರಣಗಳೂ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಕ್ರಮದಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಭೂಮಂಡಲವು ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತಪರ್ವತ, ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರ, ಸಪ್ತಲೋಕ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವದು. ಆ ಜಲಾವರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಗ್ನಿಯು ಕುಡಿದು ಕೊಡುವದು. ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಲೀನವಾಗುವವು. ಆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಮಹತ್ತತ್ವವೂ ಕಬಳಿಸುವವು. ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವವನ್ನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಳಿಸುವದು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಜಗದುಪಾದಾನ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಧಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವು ಅವ್ಯಕ್ತದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷ ಇವೆರಡೂ ಜೀವ ಜಗದ್ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸರ್ವಾಧಾರವಾದ ಆ ಪರತತ್ವಕ್ಕೇ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಹೆಸರಿದ್ದು ವೇದವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾಂಖ್ಯ ಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಗುರಿ ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವರು ಋಗಾದಿವೇದೋಕ್ತ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಹೋಮ ಹವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಗಿಗಳು ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷ ದಾಯಕನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗದಿಂದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಥ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ದ್ವಿಪರಾರ್ಥಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾಲವು ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಒಂದು ಹಗಲು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಷ್ಟೇ ರಾತ್ರಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಗಲೇನು ರಾತ್ರಿ, ಏನು! ಅವನು ಈ ಕಾಲ ನಿಯಮ ಬದ್ಧನೇ ಅಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಔಪಚಾರಿಕ. ಇದು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಯವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಂತಿಕಲಯದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಆತ್ಮಂತಿಕಲಯ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ
ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಆಧ್ಯಾಯ - ೫

ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಈ ಮೂರು ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವನು ಆತ್ಮಂತಿಕ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಮೋಕ್ಷ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಾಪವು ಶಾರೀರ ಮಾನಸಿಕ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿರೋರೋಗ, ಜ್ವರ, ಪಿನ್‌ಶಿ, ಶೂಲಿ, ಭಗಂದರ, ಗುಲ್ಮ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಕಫ, ದಮ್ಮ, ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ, ಅತಿಸಾರ, ಕುಷ್ಠ ಮುಂತಾದ ದೈಹಿಕ ತಾಪಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮಾನಸಿಕ ತಾಪಗಳು ಅನಂತ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಭಯ, ದ್ವೇಷ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ವಿಷಾದ, ಶೋಕ, ಅಸೂಯೆ, ಅಪಮಾನ, ಈರ್ಷ್ಯಾ, ಅಭಿಮಾನ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಾಪಗಳು ವಿವಿಧವಾಗಿವೆ.

ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿ, ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ, ಭೂತ, ರಾಕ್ಷಸ, ಹಾವು ಚೀಳು, ಚೋರ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಆಧಿ ಭೌತಿಕ ತಾಪವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಚಳಿ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿ ಮಿಂಚು ಸಿಡಿಲು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದುಃಖವು ಆಧಿದೈವಿಕ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮ ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು, ನೋವು, ನರಕಯಾತನೆ ಮುಂತಾಗಿ ದುಃಖವು ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಕೋಮಲದೇಹವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಯು ಬಹುವಿಧವಾದ ಮಲ ಹೊಲಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆ ಎಲವುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಣಿಸಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಚೇಲದ ಮುಸುಕಿನಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯು ಊಟ ಮಾಡಿದ ಉಪ್ಪು ಖಾರದ ಆಹಾರದಿಂದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂತುವಿನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರುಪಿಡುತ್ತದೆ. ಮಲ ಮೂತ್ರದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಕೈಕಾಲು ಚಾಚಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಬಾರದೆ ಹಿಂದಿನ ನೂರು ಜನ್ಮಗಳ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೂ ಶಿಶುವಿನ ಮುಖವು ಮಲ, ವೀರ್ಯ, ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತಗಳು ಮೆತ್ತಿ ಗರ್ಭಾಶಯವನ್ನು ಸಂಕೋಚಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಚಾಪತ್ಯ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಸೂತಿ ವಾಯುವು ಈ ಮಗುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ನೂಕುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಾತರನಾಗಿ ಅತಿದುಃಖದಿಂದ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ ಜೀವ. ತಾಯಿಯ ಉದರದಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಬಾಹ್ಯ ವಾಯುವಿನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾದಂತಾಗುವನು. ಮುಳ್ಳು ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಒಡೆದ ಹುಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಹುಳದಂತೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮೈ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಆಚೀಚೆ ಮಗ್ಗುಲಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲಸಿನ

ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಕಡಿದರೂ ಜಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನಾವೃತನಾಗಿ 'ನಾನು ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ? ನಾನು ಈ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ! ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಬಳಿಕ ಹಸಿವು ಕಾಮಗಳನ್ನು ತಣಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಪಶು ಸಮಾನನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ನರಕ ದುಃಖಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖ; ಪರತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖ.

ಮುಂದೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಜರ್ಜರವಾಗಿ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಕೂದಲುಗಳು ಹೊರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಮೈಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಎಲವು ತೆರೆದು, ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿ, ಓಡಾಡಲು ಬಾರದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ಕಿವಿ ಕೇಳದೇ, ಬಾಯಿಂದ ಜೊಲ್ಲುಸುರಿದು, ಪರಾಧೀನವಾದ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಆಯಾಸವೆನಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತ ಏಳಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಬಂದು ಕೂಡಿಸಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರು. ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಹೋಗುವವು. “ಇನ್ನೂ ತಿನ್ನ ಬೇಕು ಉಣ್ಣ ಬೇಕು ಮಜಾಮಾಡಬೇಕು”. ಎಂಬ ಆಶೆ ಬೆಳೆಯುವದು. ಆದರೆ ಜಠರಾಗ್ನಿಯು ಮಂದವಾಗಿ ತಿಂದದ್ದು ಪಚನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಿನ್ನುವ ಚಾಪಲ್ಯ ಬಹಳವಾಗಿ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರೂ ಕೂಡ ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುವಂತಾಗುವದು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಘಟನೆಗಳಂತೆ ತನ್ನ ಯೌವನದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆನಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವನು.

ಹೀಗೆ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಕ್ಯದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿ ಮರಣ ಹೊಂದುವಾಗಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾಯುವ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ತಲೆ ನಡುಗುವುದು. ಕೈಕಾಲುಗಳೂ ಕೂಡ ಅಲಗಾಡುವವು. ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅರವು ಮರವು ಆಗುವುದು. ಬಂಗಾರ, ಧನಧಾನ್ಯ, ಮನೆ, ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಮೋಹ ಮಮತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಅನಂತರ ಇವನ ಗತಿ ಏನು ? ಎಂಥು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೊರಗುವನು. ಯಮನ ಬಾಣಗಳಂತಿರುವ ಮರ್ಮಾಂತಕವಾದ ರೋಗಗಳ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಶರೀರದೊಳಗೆ ಗರಗಸವಾಡಿಸಿದಂತಾಗಿ ಒಂದೊಂದೆ ನಾಡಿಗಳು ಬಿಡತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳು, ತಿರುಗಿ, ಕೈಕಾಲುಗಳು ಲಟಪಟ ಒದ್ದಾಡಿ, ನಾಲಿಗೆ ಒಣಗಿ ಗಂಟಲು ಘರಘರ ಎನ್ನುವದು. ಶ್ವಾಸಕೂಡಿ ಉಸಿರಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಸವಾಗುವದು. ಭಯಂಕರವಾದ ನೋವು ಉರಿ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಉರುಳಾಡಿ, ಹೊರಳಾಡಿ, ಯಮಕಿಂಕರರಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವನು. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅನಂತರ

ಯಾತನಾದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಯಮದೂತರಿಂದ ಅನಂತ ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಕಾದ ಉಸುಕು, ಬೆಂಕಿಯ ಯಂತ್ರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶಸ್ತ್ರ, ಭೀಷಣವಾದ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವನು. ಗರಗಸದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುವದು, ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಡುವದು, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂಳುವದು, ನೇಣುಗಂಬದಲ್ಲಿ ಜೋತಾಡುವದು, ಶೂಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವದು, ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುವದು, ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳು ಹರಿದು ತಿನ್ನುವದು, ಆನೆಯ ಕಾಲಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವದು, ಎಣ್ಣೆ ಮರಳುವ ಕಾದಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುವದು, ಖಾರ ಪುಡಿಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದು, ಎತ್ತರದ ಮೇಲಿಂದ ಜಿಗಿಸುವದು ಮುಂತಾಗಿ ಪಾಪಿಗಳು ನರಕದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ನರಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಳಗುರುಳುವ ಭಯದಿಂದ ದುಃಖವು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲ. ನರಕ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮತ್ತೆ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು. ಪುನಃ ಜನನ. ಅನಂತರ ಕೂಸಿದ್ದಾಗಲೋ ನವ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಸಾವು. ಈ ಜನನ ಮರಣ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯು ನುಗ್ಗಾಗಿ ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿ ಹೋಗುವನು. ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೂ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವಾಗಿ ದುಃಖ. ದುಡ್ಡೇ ದುಃಖದ ಬೀಜವಾಗುವದು. ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ, ಹೊಲ, ದುಡ್ಡುಗಳು ಸುಖಜನಕವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪಾಲಿಸಿ, ಗಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವನ ಪದರಿಗೆ ಬೀಳುವದು.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸಾರಿಕ ದುಃಖ ಕೋಟಿಯಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಹೊರತು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ ! ಸುಖವೆಲ್ಲ ! ಸಮಾಧಾನವೆಲ್ಲ ! ಮುಕ್ತಿ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಧಿಭೌತಿಕ ಆಧಿ ದೈವಿಕ ತಾಪತ್ರಯಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಜನನ ಮರಣಾದಿ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ದೂರವಾಗುವವು. ಈ ಸಂಸಾರತಾಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ದಿವ್ಯ ಔಷಧವೆನಿಸಿದೆ. ಅದೇ ಮೋಕ್ಷವು ಅದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವದುಃಖಗಳ ಆತ್ಮಂತಿಕಲಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಡಿತರಾದವರು ಅಂಥ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದೈಕಲಭ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳು ಕಾರಣವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ವೇದ, ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮದ ಜ್ಞಾನವಾಗುವದು. ದೀಪವು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿರಿದ್ಧಾನ, ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವಾಗುವದು. ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಥರ್ವಣ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ

“ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತವ್ಯ ಪರಾ ಚೈವಾಪರಾ ಚ ” ಎಂದು ಪರಾಪರ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಿರೂಪಣೆ ಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮಕಾಂಡ ಬೋಧಕವಾದ ಋಗಾದಿ ವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅಪರ ವಿದ್ಯೆ ಎನಿಸುವದು. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೀಮಾಂಸಾ ಅಥವಾ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರವಿದ್ಯೆ ಎನಿಸುವದು. ಅವ್ಯಕ್ತನೂ, ಮುಪ್ಪು ತಪ್ಪಿದವನೂ, ಸಾವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿಯದವನೂ, ನೋವು ನರಳಿಕೆಗಳ ಗುರುತೇ ಇಲ್ಲದವನೂ, ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲದವನೂ, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ, ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣನೂ, ಸ್ವಯಂ ಕಾರಣ ಶೂನ್ಯನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ ಆದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಮೋಕ್ಷ ಬಯಸುವವರು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಭಗವತ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಪರವಿದ್ಯೆ ಎನಿಸುವದು. ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಪರವಿದ್ಯೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಬ್ದಾ ಗೋಚರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಾಕಲ್ಯೇನ ಅವನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾರವು. ಆದರೂ ಸರ್ವ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯನ್ನು ‘ಭಗವಾನ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಾನ್ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ‘ಭ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲನ ಪೋಷಣ ಮಾಡುವವ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಗ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿತಿ ಕರ್ತಾ, ನಾಶಕರ್ತಾ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ ಸಮಗ್ರಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಯಶಸಃ ಶ್ರಿಯಃ

ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಯೋಶ್ಚೈವ ಷಣ್ಣಾಂ ಭಗ ಇತೀರಣಃ ।

ಪೂರ್ಣವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಧರ್ಮ, ಯಶಸ್ಸು, ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಈ ಆರರ ಗಣಕ್ಕೆ ಭಗ ಎಂದು ಹೆಸರು. “ ವಸತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಂ ಅಥವಾ ವಸತಿ ಸರ್ವೇಷು ” ಅಂದರೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವತ್ರಾಪಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವವೂ ಅವನನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ‘ವ’ ಶಬ್ದವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಗವತ್ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವ ಕರ್ತನೂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನೂ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಬೋಧಕವಾದ ಈ ಭಗವಾನ್ ಶಬ್ದವು ವಾಸುದೇವನ ಹೊರತು ಬೇರಾರನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಲಾರದು. ಪೂಜ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪರಿಭಾಷೆಯುಳ್ಳ ಈ ಶಬ್ದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವದ್ವಾಚಕ. ಬೇರೆಡೆ ಅವನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಭೃತ್ಯರಾದ ದೇವತಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ ಅದು ಗೌಣ. ಕೇವಲ ಪೂಜ್ಯರು ದೊಡ್ಡವರು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಡುವದು. ಇತರತ್ರ ಇದು ಔಪಚಾರಿಕ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಿಜವಾದ “ಭಗವಾನ್” ಎಂದರೆ

ಉತ್ಪತ್ತಿಂ ಪ್ರಳಯಂ ಚೈವ ಭೂತಾನಾಮಾಗತಿಂ ತಥಾ ।

ವೇತ್ತಿ ವಿದ್ಯಾಮವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಸ ವಾಚ್ಯೋ ಭಗವಾನಿತಿ ॥

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿಗಳನ್ನೂ, ವಿದ್ಯಾ ಅವಿದ್ಯಾಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಸರ್ವನಿಯಮನ ಮಾಡುವವನೇ ಭಗವಾನ್

ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ, ಪೂರ್ಣಶ್ವರ್ಯ, ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿ, ಪೂರ್ಣ ತೇಜಸ್ಸು, ದೋಷರಾಹಿತ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳೂ ಸರ್ವಭೂತವಾಸನಾದ ಆ ವಾಸುದೇವನ ಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ 'ಭಗವಾನ್' ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಖಾಂಡಿಕ ಜನಕನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕೇಶಿದ್ವಜನು ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದ.

“ಭೂತೇಷು ವಸತೇ ಸೋಽಂತರ್ವಸಂತ್ಯತ್ರ ಚ ತಾನಿ ಯತ್ |

ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಜಗತಾಂ ವಾಸುದೇವ ಸ್ತತಃ ಪ್ರಭುಃ ||

ಯಾವನು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಯಾವನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆಯೋ, ಯಾವನು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿ ಕರ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಯಾವನು ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ವಾಸುದೇವ. ಅವನು ಸರ್ವ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಗುಣದೋಷಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದೂರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಆವರಣ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೂ ಅವನು ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಲವಲೇಶದಿಂದಲೇ ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ರೂಪ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಪರಾತ್ಪರನೂ, ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪನೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞಾನಿಯೂ, ಸರ್ವ ಸಮರ್ಥನೂ ಆದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಪರವಿದ್ಯೆ. ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಪರವಿದ್ಯೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಐದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಕೇಶಿಧ್ವಜ ಖಾಂಡಿಕೈರ ಕಥೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಯಮ ಎರಡರಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕಾರಣವಾದ ಈ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಯಮಗಳು ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯಯನ ರೂಪ ಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಂದ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲನಮಾಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಈ ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಈ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಧ್ಯಾನ ಯೋಗಗಳೇ ಎರಡು ಕಣ್ಣಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಖಾಂಡಿಕೈ ಜನಕನಿಗೆ ಯೋಗದ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಧರ್ಮಧ್ವಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಅಮಿತಧ್ವಜ ಕೃತಧ್ವಜ ಎಂದು ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಕೃತಧ್ವಜನಿಗೆ ಕೇಶಿಧ್ವಜ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ನಿಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಮಿತಧ್ವಜನಿಗೆ ಖಾಂಡಿಕೈ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಜನಕನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಖಾಂಡಿಕೈಜನಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಖಾಂಡಿಕೈಜನಕನು ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಕೇಶಿಧ್ವಜನಾದರೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾರದನಾಗಿದ್ದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗೆಲ್ಲಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಖಾಂಡಿಕೈ ಜನಕನನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಆ ಖಾಂಡಿಕೈ ಜನಕನು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಿಂದಲೂ, ಮಂತ್ರಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಇತ್ತ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನ ಬಂಧನದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಹೋಮದ ಹಸುವನ್ನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೂರವಾದ ಹುಲಿಯು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದಿತು. ಆಗ ರಾಜನು “ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪುರೋಹಿತರು “ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು. ಕಶೇರುವನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳು” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಕಶೇರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ “ನಮ್ಮ ಹೋಮದ ಹಸುವನ್ನು ಹುಲಿಯು ಕೊಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಶೇರುವು “ಮಹಾರಾಜ, ನನಗೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಭೃಗು ಋಷಿಯ ಮಗನಾದ ಶುನಕನನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡು, ಅವನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದನು. “ಆಗ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಶುನಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ “ನನ್ನ ಯಾಗವು ನಡೆದಾಗ ನನ್ನ ಧರ್ಮಧೇನುವು ಹತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶುನಕನು " ಮಹಾರಾಜ, ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗಾಗಲಿ, ಕಶೇರುಗಾಗಲಿ, ಮತ್ತೆ ಬೇರಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ, ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರೈವಾಗಿ ಅರಿತವನೆಂದರೆ ನೀನು ಗೆದ್ದು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ ಖಾಂಡಿಕ್ಯಜನಕನೊಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೊರತು ಬೇರಾರಿಗೂ ಇದರ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು "ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಆ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ನನ್ನ ವೈರಿಯಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಅವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೋದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅವರಿಂದ ನನಗೆ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಯಾವ ಲೋಪದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರುವದು." ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಕೃಷ್ಣಾಜನವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಖಾಂಡಿಕ್ಯ ಜನಕನು ವಾಸಿಸಿದ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ದೂರದಿಂದ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕೇಶಿಧ್ವಜನನ್ನು ಕಂಡು ಖಾಂಡಿಕ್ಯನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಾಯಿತು. ಕೈಯ ಬಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆದಿರಿಸಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕೇಶಿಧ್ವಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಗರ್ಜಿಸಿ ನುಡಿದ- "ಮೂರ್ಖಾ, ಕೃಷ್ಣಾಜನದ ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬಂದೆಯಾ ! ಕೃಷ್ಣಾಜನವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆ. ಮೃಗಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣಾಜನವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಬಿಡುವರೇ? ಅಂಥ ಅನೇಕ ಚಿಗರೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ನೀನು ಇಬ್ಬರೂ ಅನೇಕಬಾರಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಲೂ ಕೃಷ್ಣಾಜನವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ವಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿದ ನೀನು ಪರಮ ನೀಚನಾದ ಆತತಾಯಿಯು ಆಗಿರುವೆ" ಎಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ "ಖಾಂಡಿಕ್ಯ, ನಾನು ನನ್ನ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವನ್ನಾದರೂ ಬಿಡು, ಬಾಣವನ್ನಾದರೂ ಬಿಡು, " ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಗುಪ್ತ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಮಂತ್ರಿಗಳು "ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದವರೆಗೆ ಬಂದ ಘಾತಕಿಯಾದ ಈ ಕೇಶಿಧ್ವಜನನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಇವನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಈಗ ಇವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮದೇ ಆಗುವದು" ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

“ಮಂತ್ರಿ, ಮಹನೀಯರೇ, ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಇವನನ್ನು ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಭೂಮಂಡಲದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಧರ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದ ಅವನನ್ನು ವಧಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಲೋಕ ಜಯವಾಗುವದು. ನನಗೆ ಭೂಲೋಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ದೊರಕುವದು. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರಲೋಕ ಜಯವು ನನ್ನದಾಗಿ ಭೂಲೋಕ ಜಯವು ಅವನದಾಗುವದು. ಭೂಲೋಕ ಜಯ, ಭೂಲೋಕದ ರಾಜ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅಶಾಶ್ವತ. ಆದರೆ ಪರಲೋಕ ಜಯವು ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವೂ ಚಿರಂತನವೂ ಸಪ್ತಹಣೀಯವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೇಶಿದ್ವಜನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಅವನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಖಾಂಡಿಕೈಜನಕನು ತನ್ನ ವೈರಿಯಾದ ಕೇಶಿದ್ವಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ನಿನಗೆ ಏನು ಕೇಳುವದಿದೆಯೋ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಕೇಶಿದ್ವಜನು ತನ್ನ ಯಾಗದ ಆಕಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ “ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾಂಡಿಕೈಜನಕನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗೋಹತ್ಯಾ ದೋಷ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೇಶಿದ್ವಜನು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಖಾಂಡಿಕೈಜನಕನ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಖಾಂಡಿಕೈಜನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಯಾಗವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಅವಭೃತ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು. ಯಜ್ಞವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು. “ನನ್ನ ಯಾಗವೇನೋ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಮುಗಿದಿದೆ. ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಸದಸ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಗೌರವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬಂದ ಯಾಚಕರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏಕೋ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ ಆದಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಚಿಂತೆ, ಕೊರಗು ಕುಟುಕುತ್ತಲಿದೆ. ಯಾಕಾಗಿರಬಹುದು ? ಹೀಗೆ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಖಾಂಡಿಕೈಜನ ನೆನಪಾಯಿತು. “ನಾನು ಖಾಂಡಿಕೈಜನಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಜ್ಞ ಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಆ ಗುರುವಿಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಪ್ನವಾದ ಹಳಹಳಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಖಾಂಡಿಕೈಜನು ಬಯಸಬಹುದೆಂದು ಹೊನ್ನ ರನ್ನಗಳ ಹೊರೆಯನ್ನು

ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕೇಶಿಧ್ವಜನನ್ನು ಕಂಡು ಖಾಂಡಿಕನು ತಾನೂ ಆಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ನಮ್ರನಾಗಿ ನುಡಿದನು. 'ಖಾಂಡಿಕ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿಗಳೇಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸದುಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಾನು ನನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಯಸಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಏನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಕು ಹೇಳು' ಖಾಂಡಿಕನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರ, ಪುರೋಹಿತರ ಗುಪ್ತ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು. 'ಈ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ನನಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾನಾವ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಲಿ? ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಮಂತ್ರಿಗಳು' ಅವನ ಸರ್ವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಕೇಳಿರಿ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಯಾವ ಆಯಾಸವೂ ಆಗದೇ ಒಂದು ಹನಿ ರಕ್ತಪಾತವಾಗದೆ, ನಮಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಖಾಂಡಿಕನು ನಕ್ಕು ನುಡಿದನು - 'ಅರ್ಥವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಬಗೆದ ನೀವು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇನ್ನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಆಳುವದಾದರೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ! ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಇಷ್ಟು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಶಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮಂಥವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆಯಬೇಕೇ! ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಖಾಂಡಿಕನು ಕೇಶಿಧ್ವಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು 'ನಾನು ಬೇಡಿದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಿಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು 'ನೀನು ಕೇಳಿದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಖಾಂಡಿಕನು ಕೇಶಿಧ್ವಜನಿಗೆ ಈ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು - 'ರಾಜನ್ ನೀನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಾದರೆ, ಸರ್ವ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಶಾಂತಿನೀಡುವ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಆರನೇ ಅಂಶದ ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಯೋಗೋಪದೇಶ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಕೇಶೀಧ್ವಜನು 'ನಿನಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಏನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು' ಕೇಳಿದಾಗ ಖಾಂಡಿಕನು ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿ ಕೇಶೀಧ್ವಜನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಖಾಂಡಿಕನಿಗೆ "ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದದ್ದು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದಾಗ ನೀನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಏಕೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ? " ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಖಾಂಡಿಕನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

" ಕೇಶೀಧ್ವಜ, ಪ್ರಜಾಜನರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಂದವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡುವದೂ ಅವರ ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ನನಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಶಕ್ತಿ ಇರುವವರೆಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದೆ. ಸೋತು ಅಡವಿ ಸೇರಿದೆ. ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಾವವು ಅಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಂತೆ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಗೈಯುತ್ತ ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಗೆದ್ದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ಯಾಚನಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಸುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಕೊಡು ಎಂದು ಯಾಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನೀಡುವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ, ಬೇಡುವದಲ್ಲ, ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಮದದಿಂದ ಮತ್ತರಾದವರು ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಅಂಥ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಯದೃಚ್ಛಾ ಲಾಭ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ." ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಶೀಧ್ವಜನು ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ "ನಿನ್ನ ವಿಚಾರಗಳು ಉಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಉದಾತ್ತವಾಗಿವೆ. ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ನೀನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾರೂಪವಾಗಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ತತ್ವಭೋದಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಾನು ಈ ಅಜ್ಞಾನ ಬಂಧನದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ದಾಟುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅನಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸವಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಈಗ ಜಿಜ್ಞಾಸೋನ್ಮುಖವಾದದ್ದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ತನ್ನದಾಗದ್ದನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ತಾನಾಗದ್ದನ್ನು ತಾನೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಇವೆರಡು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹೆಮ್ಮರದ ಬೀಜಗಳಾಗಿವೆ. ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆವೃತನಾದ ಜೀವಿಯು ತಾನೇ ಈ ಶರೀರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೆ ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಅಕಾಶ, ವಾಯು, ಪೃಥ್ವೀ ಎಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಾಗ ಈ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ತಾನೇ ಎಂದು ಯಾವ ಬುದ್ಧಿವಂತನು ತಿಳಿದಾನು ! ದೇಹವು ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ದೇಹದ ಭೋಗಕ್ಕೆ

ವಿಷಯವಾಗಬಹುದಾದ ಹೊಲ, ಮನೆ, ಭೋಗ - ಭಾಗ್ಯಗಳು ತನ್ನವು ಎಂದು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು ಹೇಗೆ ಭಾವಿಸುವನು !

ಈ ದೇಹದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೆಂದು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಯಾವ ವಿವೇಕಿಯು ಮಾಡಬಹುದು ? ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ದೇಹದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಇದು ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂದು ಭ್ರಾಂತಿಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಮಾನವರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣು ಸೆಗಳೆಗಳಿಂದ ಸಾರಿಸಿದಾಗ ಮಿಂಚಿ ಮಿನುಗುವಂತೆ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥಿವ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಭೋಗಗಳಿಂದಲೇ ಪರಿಪುಷ್ಟಿಯೆನಿಸಿದರೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಭೋಗವೆಲ್ಲಿಯದು? ಆದರೆ ಈ ಜೀವನು ವಾಸನೆಯ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಭೋಗಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ಮೋಹವು ಹುಟ್ಟಿ ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಶ್ರಮ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರಪಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾಂತನಾದ ಈ ಆತ್ಮ ಪಾಂಥನ ಈ ಮೋಹ ಶ್ರಮವು ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ತಂಪುನೀರು ಬಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಆಗ ತಣೆವು, ತೃಪ್ತಿ, ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ವಸ್ತು ತಸ್ತು ಸ್ವತಃ ದುಃಖ ರಹಿತನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ನೀರಿಗೂ ಅಗ್ನಿಗೂ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ನೀರು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಪರ್ಕವಾದಾಗ ಕುದಿದು ಸಪ್ತಳ ಮಾಡುವಂತೆ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅಹಂಕಾರಾದಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ದೂಷಿತನಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವು ಆತ್ಮನಿಷ್ಠವಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಬೀಜವಾಗಿದ್ದು ಈ ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು :- ಮನುಷ್ಯರ ಬಂಧನಕ್ಕೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದು ವಿಷಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಟವಾದರೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಈ ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಗ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಮುಮುಕ್ಷು ಜೀವವು ಯೋಗಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಯ ಮೊದಲಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯುಕ್ತ ಎಂದೂ ಮತ್ತು ಅದೇ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು

ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಯುಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವದಾದರೊಂದು ವಿಘ್ನದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ದೂಷಿತವಾಗಿ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟನಾದರೂ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಯೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಪರೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಪುಂಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಗ್ಧಗೈದು ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಿಯಾದವನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಶೌಚ, ಸಂತೋಷ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇವೇ ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ಯಮ ನಿಯಮಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಣ ಎಂಬ ವಾಯುವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಬುವದೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವೆನಿಸುವದು. ಅನಂತರ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತವಾದ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತಾನುಸಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಯೋಗ ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಲಾರ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿಯೇ ಧೃಢವಾಗಿ ನೆಡಬೇಕು. ಹೊಯ್ದಾಡದಂತೆ ಇಡಬೇಕು. ಯಮ, ನಿಯಮ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಗಳಿಂದ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಜಿತಶ್ವಾಸನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಬೇಕು.

ಖಾಂಡಿಕೈ - ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಕೇಶಿದ್ವಜನೇ, ಚಿತ್ತದ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳು ನಾಶವಾಗುವಂಥ ಶುಭಾಶ್ರಯವು ಯಾವುದಿದೆ ? ಹೇಳು.

ಕೇಶಿದ್ವಜ - ಮನಸ್ಸಿನ ದೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಬಲ್ಲ ಏಕಮಾತ್ರ ಶುಭಾಶ್ರಯವೆಂದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಮಾತ್ರ. ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಾತ್ಮಕವಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ಮರುದ್ಗಣ, ಅಷ್ಟವಸು, ರುದ್ರಗಣ, ಸೂರ್ಯ, ಚಿಕ್ಕ ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ದೈತ್ಯ, ಶೈಲ, ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ಮರ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತ, ಪ್ರಧಾನ ಕಿಂಬಹುನಾ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವು

ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿ ಅವನ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕನಾದ ಈ ಭಗವದ್ರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಾಮಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಾತ್ಪರವಾದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ನಿಂತು ಕೆಲಸಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ. ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾದ ಈ ಭಗವತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅಚೇತನಗಳಿಗಿಂತ ಸಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹರಿಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಹಾರಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಮೃಗ, ಪಶು, ಮನುಷ್ಯ, ನಾಗ, ಗಂಧರ್ವ, ದೇವತಾ- ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮರಲ್ಲಿ ಒದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುವದರಿಂದ ಅವು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಪ್ರಬಲವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ಒಂದೊಂದು ರೂಪವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂರ್ತರೂಪವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತವಾದ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಪಂಡಿತರು ಸತ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸದ್ರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವ ಮನುಷ್ಯ ತಿರ್ಮಕ ಪ್ರಾಣಿ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಭಗವದವತಾರಗಳಾವವೂ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಜಗದೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಪ್ರತಿಹತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆವ್ಯಾಹತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭೂತಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಯೋಗಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅನುಕೂಲ ಗಾಳಿಬೀಸಿದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಬನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಡುವಂತೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತತಧಾರೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ ನಿರಂತರ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಧಾರಣಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹರಿದಾಡುವ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಶುಭಕರವಾದ ಆಶ್ರಯವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಯಗಳು ಅಶುದ್ಧಾಶ್ರಯ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗುವ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಅಪೂರ್ಣರಾದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಅಶುದ್ಧ ಧಾರಣೆಯೆನಿಸುವದು. ಭಕ್ತಾನುಕಂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಶುದ್ಧ ಧಾರಣೆಯೆನಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಂಥ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಧಾರಣಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ತರಹದ ಭಗವನ್ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

“ಪ್ರಸನ್ನ ವದನಂ ಚಾರು ಪದ್ಮಪತ್ರೋಪಮೇಕ್ಷಣಂ ।

ಸುಕಪೋಲಂ ಸುವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಲಲಾಟಫಲಕೋಜ್ವಲೆ ॥

ಸಮಕರ್ಣಾಂತ ವಿಸ್ತೃತ ಚಾರುಕುಂಡಲಭೂಷಣಂ ।

ಕಂಬುಗ್ರೀವಂ ಸುವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಿತ ವಕ್ಷಸಂ ॥

ಶಾರ್ಙ್ಗ ಶಂಖ ಗದಾ ಖಡ್ಗ ಚಕ್ರಾಕ್ಷ ವಲಯಾನ್ವಿತಂ ।

ವರದಾಭಯ ಹಸ್ತಂ ಚ ಮುದ್ರಿಕಾ ರತ್ನ ಭೂಷಿತಂ ॥

ಚಿಂತಯೇತ್ ತನ್ಮಯೋ ಯೋಗೀ ಸಮಾಧಾಯಾತ್ಮ ಮಾನಸಂ ।

ತಾವದ್ ಯಾವದ್ ದೃಢೀಭೂತಾ ತತ್ತ್ವವ ನೃಪ ಧಾರಣಾ” ॥

ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮುಖ, ಚೆಲುವಿನ ತಾವರೆಯಂತೆ ಚಂದಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಕಣ್ಣು, ಉಲ್ಲಸಿತ ಗಲ್ಲ, ಹರವಾದ ಹಣೆ, ಕಿವಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಜೋತಾಡುವ ಕುಂಡಲ, ಶಂಖದ ಮುಟ್ಟಿಗೆಯಂತಿರುವ ಕೊರಳು, ಎದೆಯ ಬಿತ್ತರದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಗುರುತು, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಬಿಲ್ಲು, ಕಡಗ, ಕಂಕಣ, ಉಂಗುರಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ವರದಹಸ್ತ, ಇಂಥ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಗವದ್ರೂಪವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಈ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಕುಳಿತಾಗ ನಿಂತಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಈ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಯು ಚಿತ್ತ ಭಿತ್ತಿಯಿಂದ ಜಾರಿಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಧಾರಣೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬಗೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಭಗವಂತನ ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಚರಣಾದಿ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅವು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಸಮಗ್ರ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇರಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಿಬಿಡದೆ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತದೈಕ ತಾನಲೀನ ಮಾನಸವಾದ ಪ್ರಣಿಧಾನದಿಂದ ನಿಷ್ಪಾದ್ಯವಾದ ಈ ನಿರಂತರ ಮನೋಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಈ ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯು ಯೋಗಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಗವದ್ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಯೋಗಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಯೇ ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಜನಕವಾದ ತಪಃಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಯೋಗಿಗೆ ಅವನ ಯೋಗ್ಯತಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮೋಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನ ಪಾದದಿಂದಲೇ ನಡೆದು ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ಅವನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮುಕ್ತಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನಾದಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತುತಃ ಭಿನ್ನವಾದ ಆ ಮುಕ್ತನು ‘ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು

ಸೇವಕ' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿ ಅಧಿಕಾಧಿಕಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯುಕ್ತವಾದ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ” ಎಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಕೇಶಿದ್ವಜನು ತಿಳಿಸಿದನು. “ ನಾನು ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಖಾಂಡಿಕ್ಯ - ನೀನು ನನಗೆ ಯೋಗಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಏನಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದಂತಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ನಾನು ನುಡಿದ ನನ್ನ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಕೂಡ ಯಥಾರ್ಥವಲ್ಲ. ನನ್ನದೆನ್ನುವದು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಪಾಚಾಮಗೋಚರನಾದ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾದ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ನೀನು ನನಗೆ ಪರಮೋಪಕಾರವನ್ನು ಗೈದಿರುವೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ಕೇಶಿದ್ವಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬಳಿಕ ಕೇಶಿದ್ವಜನು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅತ್ತ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ತಾವಿದ್ದ ವನರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯೋಗಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಿಂತನಮಾಡಿದನು. ಶಮ, ದಮಾದಿ ಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಕೇಶಿದ್ವಜನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ಸವೆಯಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭೋಗಾನುಭವಗೈಯುತ್ತ ಅವನು ತನ್ನ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೀಣವಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವ್ಯಯ ಫಲವೀವ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಪರಾಶರ - ಹೀಗೆ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವದೇ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಲಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರನೆಯ ಲಯದ ಬಗೆಗೂ ನಾನು ಈವರೆಗೆ ನಿರೂಪಣೆಗೈದಿದ್ದಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂಹಾರ ಮನ್ವಂತರಗಳು, ವಂಶಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರ ಚರಿತ್ರಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ನಿನ್ನ ಗೋಸ್ಕರ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಸಕಲ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರದಾಯಕವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮೈತ್ರೇಯ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೇನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದೆ ? ಹೇಳು.

ಮೈತ್ರೇಯ - ಪೂಜ್ಯರೇ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾವು ನಿರೂಪಣೆಗೈದಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನೇನೂ ನನಗೆ ಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಂಶವು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಶಯಗಳೆಲ್ಲ

ದೂರಾದವು. ಹೃದಯವು ನಿರ್ಮಲವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ವಿಶ್ವದ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಪಾಲಿತ ಪೋಷಿತವಾಗಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿದು ಧನ್ಯನಾದೆ. ವರ್ಣಧರ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೂ, ಪ್ರವೃತ್ತಕರ್ಮ ನಿವೃತ್ತ ಕರ್ಮಗಳೂ, ಉಳಿದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿಷಯಗಳೂ ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ದಯೆ. ನನ್ನ ಸಂಶಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೇನು ಕೇಳಬೇಕಾದದ್ದು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ದೊಡ್ಡವರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಪರಿಶ್ರಮಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಬೇಕು.

ಪರಾಶರ - ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ವೇದಸಮ್ಮತವಾದ ಈ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡುವದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂಹಾರ, ಸ್ಥಿತಿ, ವಂಶ, ಮನ್ವಂತರಗಳು, ಆಗ ಜನಿಸಿದವರ ವಂಶ ಚರಿತಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದೇವ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ವಿದ್ಯಾಧರ, ಸಿದ್ಧ, ಅಪ್ಸರ, ಮುನಿ, ಮಾನವ, ಸಿದ್ಧ, ತಾಪಸರೆಲ್ಲರ ಮಹಿಮೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಾರ್ತುರ್ವರ್ಣ್ಯ ವಿಭಾಗ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಣ್ಯದೇಶ, ಪುಣ್ಯನದೀ, ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತ, ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ವರ್ಣ ಧರ್ಮ, ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀಗಳಿಗೆ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪರವಶನಾಗಿ ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಗೈದರೂ ಮನುಷ್ಯರ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಪ್ರದವಾದ ಕಲ್ಮಷವೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ನಾಮಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತೊಳೆದು ಹೋಗುವದು. ಅಂಥ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯೇ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ಪ್ರಯಾಗ, ಪುಷ್ಕರ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾಗರ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಈ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈ ದಿವ್ಯ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋಮಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೂ, ಚೈಷ್ಯ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿ ದರ್ಶನದಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವೂ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೂ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ, ಪವಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ, ಮಂಗಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ. ಕೆಟ್ಟ ಕನಸುಗಳ ದುಷ್ಟಲಗಳ ನಾಶಕ, ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತದ. ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಋಭುಮುನಿಗೂ, ಋಭುವು ಪ್ರಿಯ ವ್ರತನಿಗೂ, ಅವನು ಭಾಗುರಿಗೆ,

ಭಾಗುರಿಯು ಸ್ತಂಭ ಮಿತ್ರನಿಗೆ, ಸ್ತಂಭಮಿತ್ರನು ದಧೀಚನಿಗೆ, ದಧೀಚನು ಸಾರಸ್ವತನಿಗೆ, ಸಾರಸ್ವತನು ಭೃಗುಮುನಿಗೆ, ಭೃಗುಮುನಿ ಪುರುಕುತ್ಸನಿಗೆ, ಪುರುಕುತ್ಸನು ನರ್ಮದೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಪೂರಣ ನಾಗರಿಗೆ, ಅವರಿಬ್ಬರು ವಾಸುಕಿಗೆ, ವಾಸುಕಿಯು ವತ್ಸನಿಗೆ, ವತ್ಸನು ಅಶ್ವತರನಿಗೆ, ಅವನು ಕಂಬಲನಿಗೆ, ಕಂಬಲನು ಏಲಾಪುತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣವು ಪ್ರಚಾರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವೇದಶಿರಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದು ಪ್ರಮತಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರಮತಿಯು ಜಾತುಕರ್ಣನಿಗೂ, ಜಾತುಕರ್ಣನು ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೂ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಉಪದೇಶಗೈದ. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳ ವರದಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮೈತ್ರೇಯ, ಇದನ್ನು ನೀನು ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಗೆ ಶಿನೀಕನಿಗೆ ಹೇಳುವೆ. ಈ ದಿವ್ಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಸರ್ವತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಸರ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಬಣ್ಣಿಸಿದಂತೆ. ಕಪಿಲಾಧೇನುವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಇದರ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪುರಾಣದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನ ರೂಪವಾದ ಈ ಮಹಾ ಪುರಾಣದ ಶ್ರವಣ, ಪಠಣ, ವಾಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ದೊರಕದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ತಾನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವದು. ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಒಂದು ವಿಘ್ನವೆನಿಸುವುದೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಪ ಫಲವೆನಿಸುವದೋ ಅಂಥ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಪಠನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ತೊಳೆದುಹೋಗುವದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ !

ವ್ಯೋಮಾನಲಾಗ್ನಿ ಜಲಭೂರಚನಾಮಯಾಯ

ಶಬ್ದಾದಿ ಭೋಗ್ಯ ವಿಷಯೋಪನಯಕ್ಷಮಾಯ

ಪುಂಸಃ ಸಮಸ್ತಕರಣೈರುಪಕಾರಕಾಯ

ವ್ಯಕ್ತಾಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬೃಹದಾತ್ಮವತೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ||

ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಭೂಮಿ, ಈ ಪಂಚ ಭೂತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಾದಿ ಭೋಗ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳ ದ್ವಾರಾ ಉಪಕಾರ ಗೈಯುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥೂಲ ವಿರಾಟ ರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ.

ಇತಿ ಪರಾಶರರು ಮೈತ್ರೇಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಸಮಾಪ್ತ

ಓಂ ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿಃ

— 0 —